

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

LÄS I DETTA NUMMER:

Ledare:

TUBERKULOSFREKVEN-
SEN ÖKAR

★

Förste Amanuensen HANS
JÄRNBRINK:

VEM ÄGER UPPBÄRA
FOLKPENSIONEN?

★

SANATORIERNAS
BEHÖVA HANDARBETS-
KONSULENTER

★

PARADISET
Kåseri av Thomas

★

NOVELLER

★

NYHET:
TUBERKULOSBEKÄMPARE

★

KORSORD - SCHACK - KRÖNIKA
PATIENTERNAS SPALT

SOMMARBILD FRÅN VISBY

(Sv. Turistföreningens Bildarkiv)

N:r 7 - Juli 1941

Pris 35 öre

Rederiaktiebolaget IRIS STOCKHOLM

Telegr. "Clasabra"

Tel. 11 71 00, 10 49 45

S/S "Virgo"	6600 d.w.
S/S "Pluto"	6525 ..
S/S "Rigel"	6450 ..
S/S "Lestris"	4300 ..
S/S "Polaris"	3775 ..
S/S "Jupiter"	3200 ..
S/S "Sirius"	3100 ..
S/S "Iris"	3000 ..
S/S "Orion"	3000 ..
S/S "Vidar"	3560 ..

Fraktlinjer:

NORRLANDSHAMNAR —
RIVER THAMES
(Under säsongen.)

Spritgasköket

PUNKER

BRINNER
SOM GAS

INGET OS, INGET SOT,

INGEN PUMPNING

Säljes hos

LANDETS JÄRNHANDLARE

Prenumerera på

Status
RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Pris pr år kronor 5:—

(Lungsjuka erhålla tidskrif-
ten för 3 kronor)

STATUS, som är det enda officiella organet för Sveriges lungsjuka — språkrör för De Lungsjukas Riksförbund — innehåller värdefulla artiklar i medicinska och sociala frågor, inlägg i för de lungsjuka aktuella problem av läkare och lekmän, noveller av våra bästa författare, aktuella kåserier, förströelse i form av korsord och schackspalt — "Patienternas spalt" ej att förglömma, där sanatoriepatienterna själva medarbetar.

STATUS är de lungsjukas egen tidning.

STATUS äges av de lungsjuka själva.

STATUS är pigg, vaken och obunden!

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

JULI 1941

Utkommer en
gång i månaden
4:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon 41 39 99 Postgiro 154420
Götgatan 83¹¹, Stockholm

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND.

TUBERKULOSFREKVENSEN ÖKAR

Då livsmedelsbristen och den ekonomiska depressionen på sensommaren förra året började bli allt mera märkbar i vårt land uttalade vi i denna tidskrift farhågor för att kristiden nu liksom under föreg. världskrig skulle medföra en stegring av tuberkulosfrekvensen och tuberkulosdödligheten i Sverige. Vi grundade dessa farhågor dels på siffror betr. tuberkulosdödlighetens stegring 1913—1918 i andra länder, t. ex. Tyskland, där dödsfallen i tuberkulos under denna tid fördubblades, Holland, där dödsfallens antal steg med 44 proc. och Schweiz, där motsvarande stegring var 34 proc., dels på uttalande av medicinska auktoriteter, bl. a. professor Knud Faber i Köpenhamn, som i ett tal inför Danska Nationalföreningen mot tuberkulos framhöll nödvändigheten av att under de allvarliga och tryckta tider som stundade ägna tuberkulosen en särskild uppmärksamhet. Sedermera ha vi haft anledning citera en rad svenska tuberkulosläkare, som uttalat sig i samma riktning och framhållit, att den stegring av tuberkulosfrekvensen och tuberkulosdödligheten, en kristid som den nuvarande medför, i första hand sammanhänger med bristen på livsmedel och umbäranden, som försvaga kroppens motståndskraft mot sjukdomen.

Ett år har ännu ej förflutit sedan vi framförde dessa synpunkter, och det är därför med oro vi nu kunna konstatera, att farhågorna redan börjat besanna sig. På vårt skrivbord ligger en mängd tidningsklipp, utgörande rapporter om stegrad tuberkulosfrekvens från läkare i olika delar av landet samt från Finland och Danmark. Det är uttalanden av sanatorieläkare och provinsialläkare, vilka med bekymmer följa utvecklingen och konstatera förlusten av många skansar som under de goda åren erövrats i striden mot folkfienden tuberkulosen, och de äro försedda med rubriker, som måste mana till allvarlig eftertanke: "Krisverkan: Tbc-fallen ha ökat i våra trakter", — "Tuberkulosen ökar åter i Norrbotten — följd av inkallelser

och ekonomisk kris", — "Tuberkulosen företer skrämmande ökning", — "Varje ansikte blekt av vitaminbrist — Tuberkulosen följer svälten i spåren i Finland", — "Dödligheten i tbc ökar i Danmark. — Sjukdomsfallen i Sverige". Exempelen skulle kunna mångfaldigas, men de anförda torde vara tillräckliga för att belysa den allvarliga situation som uppstått.

Och vad är orsaken? Av ovanstående framgår, att näringsbristen inom de fattigaste befolkningslagren haft en ödesdiger betydelse för tuberkulosfrekvensen. Detta intygas också av flera läkare i dessa artiklar. Sålunda framhåller stadsläkaren i Lindesberg, *d:r L. E. Hallén*, att den ökning av tbc-fallen, som konstaterats under våren i dessa trakter troligen sammanhänger med den gångna vinterns närings- och bränslebrist, som nedsatt motståndskraften. Det är också osedvanligt fullbelagt på sanatorierna och det beror antagligen på krisen, säger *d:r Hallén*.

Norrbottens-Kuriren skriver, att det glädjande förhållandet, att tuberkulosen sedan en del år tillbaka visat en tydlig tillbakagång, upphört, kurvan för sjukdomens frekvens har vänt och är i stigande i landet, detta främst beträffande de yngre åldersgrupperna. Denna tendens gör sig tydligt gällande i Norrbotten, enligt vad *N.-K.* erfar av *dr Folke Widlund*, chef för Centraldispensären i Luleå. Sålunda har ansökningshandlingarna till Sandträskes sanatorium avsevärt ökat i antal. Även *d:r Widlund* påpekar, att det är en regel, att kristider medföra ett uppflammande av tuberkulosen och ville söka anledningen till ökningen av tbc-fall dels i detta förhållande, dels anser han, att densamma står i samband med inkallelserna — militärlivet ställer ju ofta ganska stora krav på fysiken och dessutom medföra ju inkallelserna att en mängd infekterade komma samman med av tbc-bacillen oberörda personer och utgöra en smittokälla för dessa — samt de ekonomiska faktorer, som höra samman med

Fattigvården

inrymmer alltjämt alla reformer till trots minst sagt anmärkningsvärda förhållanden. Detta gäller särskilt ålderdomshemmen, inte bara i avlägsna delar av landsorten utan t. o. m. inom Stockholms kommunala område. Nedanstående är klippt ur Sv. M.

En av Svenska Morgonbladets medarbetare besökte för en tid sedan ett ålderdomshem i huvudstadens närhet — det hörde till Stockholms kommun. Besökaren frapperades genast vid inträdet av närvaron av ett par underliga individer. Pratande obegripliga ord gjorde de obegripliga expeditioner än hit, än dit i det stora, av många åldringar, däribland många klena och nervsvaga befolkade huset. De gamla följde dem med ögonen, och det låg ängslan, ibland skräck i blickarna. Inte underligt. Men än pinsammare blev intrycket, när den åldriga kvinnan, en hederlig, stillsam, präktig människa, som besöket gällde, talade om sina erfarenheter, särskilt om nätterna, av de två sinnessjuka, som bodde i samma rum som hon. Ofta var stanken i rummet olidlig till följd av deras osnygga vanor, och deras osammanhängande pratflöde var pinsamt att höra genom de ständigt grova svordomarna och de övriga råheterna. Kan man undra på, att gamla, klena, känsliga, utslitna människor lider av att dag och natt ha en dylik omgivning tätt inpå sig? Är icke en dylik anordning ryslig, hemsk, barbarisk? Ingen torde kunna förneka det.

Socialministern är en initiativrik man sägs det:

Men hur kommer det då till, att en reform av denna art, en nödvändig humanitär reform, som därtill är av sådan natur, att den av allt att döma ej skulle kosta det allmänna några som helst avsevärda summor, förhalas och förhalas i det oändliga?

När man tänker på detta ändlösa förhållande kan man knappast frigöra sig från en beklämmande undran, om icke den djupaste anledningen är den, att "fattighjonen" har en sådan social ställning, att de har svårt att utåt göra sig hörda i reformkrävornas stora, bullrande kår. Är det så, hedrar icke detta landet. De gamla, som nu befolkar våra ålderdomshem, har till stor del varit lika arbetsamma, skötsamma och sparsamma människor som du och jag. Att de inte på ålderns dar förmår

reda sig själva är icke deras fel. Att förbittra deras sista dagar genom att försätta dem i onödigt pinsamma förhållanden lärer icke vårt eljest så beprisade fattigvårdsväsende till någon heder.

Det hör också till saken, att lungsjuka på landsbygden efter sanatorievistelsen förvisas till ålderdomshemmen, som i mycket stora delar av vårt land alltså få ersätta konvalescenthem. Vad en dylik form av "eftervård" kan betyda för en lungsjuk, icke minst i psykiskt avseende behöver väl knappast påpekas för den, som fått en inblick i interiörer sådana som här ovan beskrivna. Såväl kosthåll som bostadsförhållanden å dylika inrättningar göra dem dessutom allt annat än lämpliga som konvalescenthem.

Arbetarskyddet

i allmänhet bör ägnas större uppmärksamhet än hittills. Men särskild uppmärksamhet bör nog ägnas silikosfaran, skriver Västmanlands Folkblad med anledning av den utredning om yrkessjukdomen silikos som utförts av gruvarbetaren och riksdagsmannen Verner Karlsson i Grängesberg och vilken bl. a. visar att det alltjämt är förenat med stora svårigheter för en arbetare, som i yrket ådragit sig stendamlunga, att av försäkringsanstalten och försäkringsrådet få den ersättning, han rimligen bör ha.

Västmanlands Folkblad granskade för något år sedan ett silikosfall från Fagersta, där det visade sig att t. o. m. en döds sjuk hade svårt att få sin rätt. Detta gör, skriver tidningen, att man nog kan ha fog för krav på en mera objektiv prövning av denna sjukdoms kraftnedsättande inverkan på den sjuke. Försäkringsrådet, som i överklagade fall och alltså i sista hand har att bedöma i vilken grad arbetsförmågan är nedsatt, har som rådgivare en läkare. Det är självklart, att denne läkare blir ensam om att bedöma det föreliggande fallet ur medicinsk synpunkt.

En sådan ordning kan icke vara tillfredsställande, och den är heller icke tillfredsställande, det har erfarenheten tillfullo visat.

krisen över huvud och i Åstads kommuner en nedsatt motståndskraft.

I Västerbotten härjar tuberkulosen svårt i urusla bostäder, sätter Sv.-D. som rubrik över en intervju med landshövding Gustav Rosén i Umeå om norrländska förhållanden. I artikeln omtalas, att trångboddheten i Norrland är en säker jordmån för tbc — det finns

t. ex. familjer på 11 personer, som alla få tränga ihop sig i ett kök. Länsstyrelsen i Umeå omtalar i en skrivelse till Socialministern med begäran om 500 000 kr. till bostadsförbättringar ett sådant fall av trångboddhet, där modern och 9 barn dött i tbc!

Men om nöden är svår i stora delar av vårt land och
(Forts. sid. 10)

Vem äger uppbära folkpensionen?

AV FÖRSTE
AMANUENSEN I
PENSIONSSTYRELSEN
HANS JÄRNBRIK

Den fråga ovanstående rubrik innehåller torde vara aktuell för många folkpensionär, ej minst för den som vårdas å sanatorium. De flesta sanatoriepatienter som åtnjuta folkpension (invalidunderstöd) ha väl nämligen från fattigvårdsstyrelsen i hemorten fått tillsägelse om att till styrelsen överlämna pensionsbrevet med tillhörande kvittenshäfte. Därest pensionen sökts i samband med att patienten intagits å sanatoriet, lär er denne i många fall fått vänta förgäves på det efterlängdade pensionsbrevet. Detsamma har kanske tillställts fattigvårdsstyrelsen direkt från pensionsnämnden. Vid dessa förhållanden är den rubricerade frågan helt naturlig och man undrar förstås om något fel blivit begånget.

När pensionsbrevet inkommit till pensionsnämndens ordförande från pensionsstyrelsen har ordföranden att jämlikt 31 § folkpensioneringslagen överlämna pensionsbrevet till den som äger uppbära pensionen. I allmänhet är det givetvis pensionstagaren själv som har rätt att uppbära sin egen pension, men 11 § ovannämnda lag föreskriver dock vissa undantag.

Sålunda äger fattigvårdssamhälle jämlikt 11 § andra stycket att för tid, under vilken pensionstagaren är intagen å fattigvårdssamhället tillhörig anstalt (t. ex. ålderdomshem) eller mot avgift, som av fattigvårdssamhället erlägges, åtnjuta vård eller försörjning å annan anstalt (sjukhus, sanatorium o. s. v.), uppbära honom tillkommande folkpension. Om fattigvårdsstyrelsen betalar kostnaderna för pensionstagarens vård å sanatorium, är fattigvårdsstyrelsen alltså berättigad att uppbära pensionen, och pensionsnämndsordföranden har således gjort rätt då han överlämnat ifrågavarande handlingar till fattigvårdsstyrelsen.

Denna fattigvårdsstyrelsens rätt är emellertid begränsad till att avse allenast den tid, under vilken pensionstagaren är intagen å sanatoriet. Har sanatorievisitationen tagit sin början exempelvis den 11 juni 1941, är fattigvårdsstyrelsen visserligen berättigad att utkvittera hela pensionen för juni månad men får dock behålla endast så mycket av pensionen som belöper på de 20 vård dagarna. Återstoden skall av fattigvårdsstyrelsen tillställas pensionstagaren — patienten. För de föl-

jande månaderna uppbär fattigvårdsstyrelsen pensionen i dess helhet. I avseende å den månad, då utskrivning från sanatoriet sker, förfäres på samma sätt som ovan sagts rörande intagningsmånaden.

Av de pensionsbelopp som fattigvårdsstyrelsen uppburit under pensionstagarens sanatorievistelse, äger fattigvårdsstyrelsen taga ersättning för utgiven dagavgift och annan vårdkostnad. Storleken av det pensionsbelopp, som fattigvårdsstyrelsen enligt ovan äger tillgodogöra sig, skall bestämmas i enlighet med de i 51 § fattigvårdslagen angivna grunderna, d. v. s. högst med belopp, vartill kostnaden för erforderlig vård skäpligen kan uppskattas. Med stöd av stadgande i sistnämnda lagrum har Kungl. Maj:t fastställt den s. k. vårdtaxan, som anger det belopp per dag, med vilket enligt nämnda grunder ersättning för vård å bl. a. sanatorium skall utgå.

Vad nu sagts har gällt de fall, då vården å sanatoriet bekostats av fattigvårdsstyrelsen. Skulle emellertid kostnaderna å sanatoriet betalas av pensionstagaren själv eller t. ex. av anhöriga, har fattigvårdsstyrelsen naturligtvis ingen som helst rätt till pensionen. Här kan också nämnas, att folkpensioneringslagen ej heller stadgar någon rätt för fattigvårdssamhället att uppbära pensionen, då hjälpen bestått i hemunderstöd, hyresbidrag eller utrustning för resa till sanatorium o. dyl.

Från ovannämnda regel att kommun kan erhålla gottgörelse ur folkpension endast då pensionstagaren vårdas på kommunens bekostnad å anstalt finnes — förutom det undantagsstadgande som avser viss enskild vård av sinnessjuka m. fl. — ett omfattande undantag i 11 § första stycket ovannämnda lag. Har kommun nämligen, sedan någon ansökt om folkpension, förskottat pension åt honom, äger kommunen uppbära det först till betalning förfallande pensionsbeloppet (regleringsbeloppet), i vad det hänför sig till tid för vilken förskott utgivits, och därav tillgodogöra sig förskottet.

Dessa förskott kunna ifrågakomma endast under den väntetid, som förflyter från ingivandet av ansökningsen om pension tills pensionsbrev utfärdats. Skulle ansökningsen avslås, förvandlas den såsom förskott uppburna hjälpen till fattigvård med dess särskilda rättsverkningar. Kommunen får ersättning endast för förskott som lämnats från och med ansökningsmånaden.

Tuberkulosbekämpare

ha vi kallat en serie tecknade porträtt av kända tuberkulosläkare i vårt land, vilken inledes å sid. 21 i detta nummer. Serien utföres för Status av konstnären Ernst Åkerbladh — ett namn, som garanterar att porträtten komma att få ett icke blott konstnärligt utan även omsorgsfullt utförande.

Första porträttet i serien föreställer d:r G. Neander.

Därest pensionen beviljas att utgå för tid före den månad, under vilken ansöknings ingivits till pensionsnämndsordföranden, skall alltså den pension som belöper å tid före sistnämnda månad tillkomma pensionstagaren — såvida icke denne under berörda tid varit på fattigvårdssamhällets bekostnad intagen å anstalt, för vilket fall fattigvårdsstyrelsen ju har rätt till pensionen enligt vad ovan sagts. Ersättn. ngen för förskotterad pension utbetalas till kommunen direkt från generalpoststyrelsens folkpensionsavdelning, som jämväl tillställer pensionstagaren den del av regleringsbeloppet, som kan tillkomma honom. Någon skyldighet för kommun att lämna förskott å sökt pension finns icke, men det är ju i allmänhet en fördel för kommunen att få lämna hjälp i form av förskott, då ju kommunen härigenom bereder sig den möjlighet till gottgörelse som ovan nämnts. Det bör kanske anmärkas, att den pensionssökande icke behöver mottaga förskott i annan form än kontanter, varmed brukar jämställas s. k. matanvisningar. Då en pensionssökande erhållit hjälp av kommunen, bör han förvissa sig därom huruvida hjälpen utgör förskott å pensionen eller utgår såsom vanlig fattigvård. Någon rätt att välja hjälpform har dock icke den pensionssökande.

Enär folkpensionen utbetalas genom postverkets försorg, skall den som är missnöjd med utbetalningen av pensionen i första hand vända sig till generalpoststyrelsens folkpensionsavdelning (därvid numret å pensionsbrevet bör angivas).

*

Under år 1941 utgår å folkpension, vari ingår tillläggspension, samt å invalidunderstöd dyrtidstillägg med ett extra månadsbelopp för varje halvår under förutsättning dock att pensionen (understödet) uppgår till minst 12 kronor per år. För första halvåret är dyrtidstillägget redan utbetalat. Tillägget för andra halvåret kommer att utbetalas i november månad. I princip äger fattigvårdssamhälle som har att ersätta pensionstagares anstaltsvård eller kommun som förskotterat pension samma rätt till dyrtidstillägget som ovan sagts beträffande själva pensionen. Härvid bör erinras om att varje utbetalat dyrtidstillägg i de allra flesta fall avser tillägg för sex månader. Det skall alltså fördelas mellan dem som ägt uppbära pensionen för samma tid. Av tekniska skäl har dock till fördel för pensionstagaren stadgats vissa inskränkningar i fattigvårdssamhällets resp. kommunens rätt till gottgörelse ur dyrtidstillägget. Sålunda äger fattigvårdsstyrelsen icke uppbära någon del av dyrtidstillägget, om icke fattigvårdsstyrelsen jämväl äger uppbära pensionen för den tidsperiod, under vilken tillägget förfaller till betalning. Om alltså — i likhet med vad förut antagits — pensionstagaren blivit intagen å sanatorium den 11 juni 1941 och pensionstagaren icke tidigare under året erhållit anstaltsvård, som fattigvårdsstyrelsen ersatt, äger styrelsen icke uppbära någon del av dyrtidstillägget för första halvåret ty detta förföll ju till betalning före juni månads ingång. Skulle likaledes vården å sanatoriet upphöra före ingången av november månad — alltså den månad under vilken tillägget för andra halvåret förfaller till betalning — äger styrelsen icke heller uppbära någon del av tillägget för andra halvåret,

Vacker donation till de lungsjuka i Stockholm

300.000 kr. — Företrädesrätt för behövande som ej anlita fattigvården!

En framliden äppelviksbo, disponent Carl Oscar Hedlund har donerat 300.000 kr. till de lungsjuka i Stockholm.

Disponenten C. Hedlund, som avled i Stockholm den 22 januari i år har i ett av honom och hans efterlemnade maka fru Karin Hedlund den 29 december 1939 upprättat inbördes testamente förordnat att efter den överlevande makans frånfälle skall efter det vissa legat till släktingar avgått hela den återstående kvarlåtenskapen överlämnas till Stockholms stads hälsovårdsnämnd att förvaltas under namn av "Karin och Oscar Hedlunds hjälpfond".

Fondens ändamål anges i testamentet att bistå dem, som lida av den dubbla olyckan av tuberkulös sjukdom och svag ekonomi.

Avkastningen skall av hälsovårdsnämnden överlämnas till överläkaren på Söderby sjukhus att enligt hans prövning utdelas såsom understöd till behövande tuberkulössjuka med hemortsrätt i Stockholm, när dessa skola utskrivs från sjukhuset och då av överläkaren anses vara i behov av en tids vila.

Understöden skola i främsta rummet tilldelas sådana behövande sjuklingar, som ej anlita den allmänna fattigvården, överläkaren likväl obetaget, att i särskilda, ömmande fall bisträcka jämväl sådana sjuka, som mera tillfälligt åtnjuta hjälp av det allmänna.

Testamentet har nu delgivits hälsovårdsnämndens ombudsman, auditör N. Hellichius, som på förfrågan meddelar att enligt bouppteckningen efter disponenten Hedlund förefinnes en behållning i boet på 601.000 kr. och att efter avräkning av legaten till den avlidnes släktingar skulle till Hälsovårdsnämndens disposition återstå omkring 300.000 kr., dock att härifrån skall avgå arvsskatten m. fl. utgifter.

Disponent Hedlund var född 1867 och bedrev grosshandelsrörelse under firma Rosendahl & C:o till för 10 år sedan. Sin privatbostad hade han i Äppelvik. H:s stoft är gravsatt i Spånga.

vilket vid sådant förhållande tillkommer pensionstagaren. I exemplet har det icke varit fråga om ersättning ur regleringsbelopp. För det fallet förekomma nämningen vissa modifikationer i praxis. Beträffande kommunens rätt till gottgörelse för lämnat förskott å dyrtidstillägg gäller den inskränkningen att kommunen icke äger uppbära tilläggsbelopp, som förfaller till betalning senare än regleringsbeloppet.

*

Vad här sagts gäller i det mest väsentliga även i avseende å barnbidrag. Dock är det pensionsstyrelsen som utbetalar barnbidragen och i följd därav har att behandla eventuella missnöjesanmälningar rörande denna utbetalning.

Slutligen kan nämnas att förordningen om blindhetsersättning icke medgiver kommunen någon rätt att uppbära blindhetsersättning.

Sanatorierna behöva handarbetskonsulenter!

Försök vid Wårby har slagit väl ut. — Tbc.-patient längtar att få sy något nyttigt.

* *

"Handarbetssida" i Status: mönster och beskrivningar.

* *

Nationalföreningens blivande försäljningscentral betalar genast utfört arbete!

Knyppling intresserar patienterna på Wårby konvalescenthem.

Hemslöjds- och handarbetskonsulenter på sanatorierna är ett gammalt önskemål, som emellertid nyligen åter blivit aktuellt, nämligen med anledning av den utställning av handarbeten och slöjdalster, som utförts av sanatoriepatienter och vilken var anordnad i samband med de Lungsjukas Riksförbunds årsmöte

den 10—11 maj. En medarbetare i D. N., sign. Colomba, har tagit upp frågan, och man måste instämma i flera av de synpunkter, sign. avlagt på densamma.

Det är ju för alla, som någon gång vistats på ett sanatorium, ett känt faktum, att tillverkningen av handarbeten och andra hemslöjdsalster, särskilt av de kvinnliga patienterna, är mycket omfattande. Ofta bestå tyvärr dessa handarbeten i ganska "onyttiga" saker, som t. ex. dukar i konstsilke, virkningar och broderier, vilka man har mycket små utsikter att kunna placera i den allmänna marknaden. Visserligen är det ju så, att detta handarbete i första hand är en sysselsättningsfråga, avsättningen av alstren kommer i andra hand. Så borde det dock inte vara, här om någonstans borde man kunna "föreina nytta med nöje" och få möjlighet till att avyttra de arbeten man förfärdigar eller åtminstone kunna tillverka sådana ting, som man själv kan ha praktisk nytta av.

Frågan om anställande av hemslöjdskonsulenter på sanatorier och konvalescenthem landet runt torde väl under nuvarande exceptionella förhållanden icke kunna lösas inom rimlig tid. Att vid varje sanatorium anställa särskild konsulent torde väl f. ö. även i framtiden bli ogörligt, men man kan mycket väl tänka sig en ambulerande sådan. Vi veta, att en dylik konsulentinstitution skulle hälsas med stor tillfredsställelse, framförallt av sanatoriernas kvinnliga patienter, och detta understrykes även i en artikel i D. N. den 13 maj, "Tbc-patienter längtar att få sy något nyttigt". I denna artikel berättas f. ö., att en slöjdlärlarinna redan den 1 jan. i år varit verksam på Stockholms stads konvalescenthem i Wårby, och detta försök har slagit väl ut. Det är d:r Gulli Pauli och statens instruktör för hemslöjd, fru Mattis Hörlén, som lyckats skaffa denna

Fröken Stina Gustafsson granskar en rya som flickorna håller på med.

DE LUNGSJUKA I FINLAND bilda riksförbund.

Upplysnings- och understödsverksamhet samt arbetsförmedling på programmet.

Enligt en artikel i Hufvudstads-Bladet ha nu även de lungsjuka i Finland beslutat sammansluta sig i ett förbund.

Vid ett möte som Finlands tuberkulospatienter höll i Kiljavannummi den 25 maj refererade ing. T. Lassila frågan om tanken på ett förbund av dess patienter. Han erinrade först om att de olika lagren av det finska folket efter kriget börjat söka kontakt med varandra och att denna process utvecklats till en veritabel folkörelse. Även bland tuberkulospatienterna har samma tanke slagit rot. Det första livstecknet var den för hand satta tidningen "Humina", som utkom den 15 februari. I det första numret publicerades en ledande artikel om förbundstanken och en inbjudan till ett möte följande dag.

Den 16 februari hölls ett möte för alla patienter. En organisationskommitté tillsattes för att föra tanken vidare över hela landet. Förbundets grundidé ligger i kärleken till nästan, i kamratskap och hjälpsamhet. Förbundet skall verka som en föreningslänk mellan medlemmar och understödande medlemmar i alla Finlands sanatorier och deras lokala och understödande föreningar samt bedriva olika slags upplysningsarbete. Dessutom uppgöra avtal med arbetsgivare om placering av tuberkulospatienter i för dem lämpligt arbete, grundar arbetsanstalter för patienterna samt sörjer för mindre bemedlade medlemmars och deras familjers utkomst. I gemensamma frågor representerar det medlemsföreningarna.

I samhället finnas sådana, vilkas livsöde synes vara svårare än andras. Alla dessa äro en börda för samhället, då det måste underhålla dem. Bördan är på sätt och vis dubbel, ty samtidigt som samhället går miste om den understödsbehövandes arbetsförmåga måste det erforderliga kapitalet tagas från de arbetsföra medlemmarnas arbete. Ända tills nu har opinionen varit böjd att hålla dessa grupper endast som passiva, d. v. s. på den mottagande sidan.

Men efter kriget har också här en förändring inträtt. Vapenbröder och invalider sträva att själva komma tillrätta. De ha fullständigt omfattat en aktiv ståndpunkt. Så bör det även vara med tub.-patienterna. Och om förbundets första grundprincip förstås rätt

skall ej heller understöd från förbundets sida kännas som en allmosa utan som en broderlig handräckning.

Förbundet vill på intet sätt beträda sin väg som ett konkurrerande företag. Som bevis härför hade till detta möte inbjudits representanter för olika organisationer med vilka förbundet redan i början underhandlat. Alla känna ju till att förbundet arbetar på ett vidsträckt fält så att någon arbetsbrist där icke kommer att finnas.

Förut har inträffat fall, då en tub.-patient icke förstått betydelsen av det arbete som för hans bästa utförts. En av förbundets viktigaste uppgifter är att uppfostra medlemmarna till att inse att allt det arbete som göres för dem är deras eget arbete.

Otillräckliga dispensärmottagningar i Kopparbergs län. Med hänsyn till den påtagliga ökning av tuberkulosdödligheten som på senare tid framträtt i Kopparbergs län, tydligen i samband med de utsträckta inkallelserna till värnpliktstjänstgöring, framstår det som en angelägenhet av högsta vikt att bevakningstjänsten mot tuberkulosen inte slappas, framhåller distriktsvårdestyrelsen i länet i skrivelse till regeringsrätten, vari överklagas medicinalstyrelsens beslut att medge statsbidrag för 1939 till endast två mottagningar per läkare och månad vid distriktdispensärer av typ I. I besvären yrkas statsbidrag till 50 mottagningar per år.

**Plywood & Masonite * Wallboard
Lamellträ, alla slag * Dörrar och luckor**

Tila, den vackra masonitelackplattan för butiks- och badrumsinredningar m. m.

FEUK & WILSON A/B

Karlavägen 10, Stockholm

Tel.: 10 81 82, 20 53 28, 10 67 66

Tuberkulosfrekvensen . . . (Forts. fr. sid. 4)

särskilt i Norrland och jordmånen för tuberkulos alltmärka stimuleras genom krisen har tuberkulosen ännu dock icke fått tillnärmelsevis den ökade utbredning under det gångna året som är fallet i Finland. Detta land, som lider under följderna av ett förödande krig, är ett oss närliggande skolexempel på just den fruktansvärda ökning av tuberkulosfrekvensen, som dyrtid och allvarlig livsmedelsbrist medför. Även i Finland kunde man en lång följd av år glädja sig åt sjunkande tuberkulosiffror, men i år har det stora bakslaget kommit. Läkarna vid sanatorierna och dispensärerna meddela samtliga detsamma: det ser dystert ut, antalet sjukdomsfall ökas och sjukdomen uppträder ofta i sina svåraste former. Dåliga tider är goda tider för tuberkulosbacillen. Krigstiden har berett jordmånen för dess segerrika frammarsch. Sanatorierna äro f. n. fyllda till sista plats och mångenstädes finns det långa köer av väntande, trots att Finland nu har fler sjukhusplatser än någonsin. Och det ser dystert ut för den närmaste framtiden, framhåller den finske tuberkulosläkaren, doktor *Severi Savonen*. "Dåliga bostadsförhållanden främja smittans spridning och födoämnes-situationen är inte heller ägnad att förhindra sjukdomens utbredning. *Särskilt är bristen på fett och kött ett allvarligt hot*. Under förra världskriget konstaterades i Tyskland på mycket kort tid en fördubbling av dödsfallen i tuberkulos vilket just ansetts ha berott på bristen på fett- och äggviteämnen."

I Danmark har en ökning av *tuberkulosdödligheten* redan kunnat konstateras. För första gången på nio år har nedgången i tbc-dödlighet blivit avbruten i det den från 1939 stigit med 0,10 per 10 000 innevånare — en liten siffra visserligen men symptomatisk.

Däremot uppvisade dödligheten i tuberkulos i vårt land under 1940 en minskning från 0,76 per 1 000 innevånare år 1939 till 0,71 — den lägsta tuberkulosdödlighetssiffra vi haft, meddelar oss *d:r G. Neander* i Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos. Detta får dock icke tydas så, att kristiden i detta fall gått spårlöst förbi i Sverige. Ännu har icke krisen på allvar satt in och den kristid, vi hittills genomlevat har ännu icke hunnit sätta spår ifråga om tuberkulosdödligheten.

D:r Neander bekräftar vad som ovan meddelats, att från hela landet ingå meddelanden om ökat antal ansökningar till sanatorierna och ökad tuberkulosfrekvens överhuvudtaget. Orsakerna till detta förhållande anser *dr Neander* vara i huvudsak tre, dels inkallelserna till militärtjänstgöring, dels den under senare tid igångsatta massundersökningen av stora befolkningsgrupper, som möjliggjort upptäckter av förut icke kända tbc-fall och dels — och inte minst — kristi-

den. Dyrtiden och livsmedelsbristen, särskilt bristen på matfett, äro i hög grad ägnade att påskynda ökningen av tuberkulosfrekvensen.

*

Vad kan nu göras för att förhindra en fortsatt utbredning av detta allvarliga hot mot vår folkhälsa? Stå statsmakterna, som närmast äro ansvariga för densamma, utan möjlighet att ingripa, är deras enda möjlighet f. n. verkligen endast att fatalistiskt åse en utbredning sådan som den, vi nu bevittna t. ex. i Finland, en för varje dag alltmer ökad tuberkulosfrekvens, kanske en ökning av tbc-dödligheten? Om inte — på vad sätt kan katastrofen undvikas?

Vi ha förut — icke av eget snusförnuft men med stöd av framstående medicinska auktoritetens uttalanden och erfarenheter — dragit upp linjerna för *den inre beredskap*, vars genomförande det nu är hög tid att tänka på. Principen för densamma är främst en snabb och effektiv lösning av de lungsjukas eftervårdsfråga och tillgodoseende i största möjliga utsträckning av en i profylaktiskt avseende tillräcklig levnadsstandard för de tuberkuloshotade, särskilt då de lungsjukas familjer. Detta är både en ekonomisk fråga och en fråga för folkhushållningsministern att tänka på. De förordningar om extratilldelningar till lungsjuka av matfett t. ex. som av Livsmedelskommissionen utfärdats ha visat sig i praktiken vara av mindre betydelse.

Vad eftervårdsfrågan beträffar ha riktlinjerna för densammans lösning redan på ett tillfredsställande sätt uppdragits av Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos. Programmet, utredningen är klar — vad väntar man på? Bättre tider, bättre ekonomi för landet, svaras det!

Men då de "bättre tiderna" möjligen en gång komma, skall man kanske finna, att man nationalekonomiskt gjort en dålig affär, att tuberkulosen kostat landet oändligt mycket mera än om man stämt i bäcken i stället för i ån. Låt oss dock betänka — för att upprepa ett förut använt argument — att redan under högkonjunktur förlorar landet genom tuberkulosen produktiva arbetsår till ett värde av 189 mill. kr. årligen, att tuberkulosen redan nu kräver 15 liv per dag och att den kostar landet 15 mill. kr. per år enbart i sjukvårdskostnader! Vad skulle då en ytterligare ökning av tuberkulosfrekvensen, kanske med flera 10-tal procent innebära?

Kan samhället under sådana förhållanden ens urkrass ekonomisk synpunkt stå till svars med att underlåta att rusta mot den inre fiende, som nu hotar att växa sig allt starkare i kristidens Sverige?

J. S—n.

från FÖRBUNDSARBETET

Medelpads lungsjukas konvalescentförening

har hållit möte i Folkets hus, Sundsvall. Mötet öppnades av ordf. Gottfr. Eriksson, Sundsvall. Av kvartalsrapporten framgick bl. a. att styrelsen arbetar för att söka giva mindre bemedlade lungsjuka konvalescenter kompensation för dyrtiden, genom framställningar till de kommunala myndigheterna i Medelpad. Detta arbete var ännu icke slutfört varför resultatet icke nu kan överblickas. För att föreningen skall få största möjliga tillslutning, har en kampanj igångsatts för att öka medlemsanslutningen. Föreningen har f. n. över 100 medlemmar. Status, Riksförbundets tidskrift, har spridits inom olika delar av Medelpad, upplagan har under den gångna tiden utgjort sammanlagt 600 ex.

Sekreteraren, Sixten Hammarberg, Ljustorp, som representerat föreningen vid De Lungsjukas Riksförbunds årsmöte i Stockholm, avlämnade rapport.

Bland viktigare beslut kan nämnas framställningar till dispensärerna om erhållande av kollektiva intyg för anskaffande av matfett till behövande lungsjuka konvalescenter. Mötet som av matfett till behövande lungsjuka konvalescenter. Mötet som präglades av stort intresse och livliga debatter, gav intrycket att de lungsjuka i Medelpad börjar taga ställning till de socialt-medicenskt komplicerade problem, som gör de lungsjukas ställning så särpräglad i samhället.

Tbc. hotar undernärda finnar. Rädda Barnens fadderskapsinstitution har omfattats med synnerligen stort intresse och vid det här laget ha i det allra närmaste 10 000 barn, finska, norska och svenska, fått svenska fadderföräldrar.

Bland dessa 10 000 barn äro ungefär hälften finska. De norska fadderbarnen uppgå till omkring 3 500 och de svenska till 1 300. Teckningskurvan är i stadigt stigande, särskilt för svenska barn.

Resultatet är mycket gott, men hjälpbehovet också mycket stort, i grannländerna till och med större än närmast efter kriget. Särskilt från Finland äro rapporterna om stigande tuberkuloskurva på grund av undernäring oroande, och i Finland har Rädda Barnen koncentrerat fadderskapshjälpen till de s. k. krigsvärnlösa. I Norge vänder sig organisationen till dem som inte ha råd att köpa ut matransonerna. I Sverige har man särskilt sökt komma de tuberkuloshotade barnen till hjälp. De flesta höra hemma i Norrland, men långt ifrån alla.

Status fotoprästävlan

är avslutad och prisnämnden har nu att utvälja de fem bästa av de insända fotografierna. Dessa komma att publiceras i augustinumret, och detta innebär — som förut meddelats — att en ny tävlan utlyses, nämligen en omröstning med penningpris för den, vars röstsedel först öppnas och befunnits gälla det amatörfoto, som erhåller de flesta rösterna.

Kungsör köper barnkoloni. Med bästa tänkbara läge, med härliga badstränder och sandbad kommer vid den lilla Ölsjön utanför Kungsör ett kolonihem att uppföras under den närmaste tiden. Kungsörs förening mot tuberkulos har nämligen inköpt ett stort markområde och anläggningen kommer att kunna ta emot 30 barn. Ritningarna till det ultramoderna hemmet ha utförts av Stockholmsarkitekten C. O. Hallström, och kostnaderna för det hela belöpa sig till omkring 30.000 kr.

Stockholms läns förening mot tuberkulos har begärt bidrag från arvsfonden med 45 000 kr. för att i höst flytta sitt dispensärhem för friska barn från tuberkulösa hem från lägenheten Carlsborg i Västertälje socken till fastigheten Ulfsberg i Tullinge. Denna fastighet, som har egen badstrand, kostar 75 000 kr. och kan ges plats åt 25 barn. Dessutom finns en flygel med plats för ett tiotal barn.

FÖRENINGSSANNONSER

F. L. I. S.

(Föreningen för Lungsjuka i Stockholm)

Expeditionen hålles öppen varje måndag
kl. 6—8 e. m.

Folkets Hus (Barnhusgatan 14, Rum K.,
1 tr. upp i gathuset.)

Bliv medlem!

“SAKO”

(föreningen sanatoriekonvalescenter i Stockholms
norra förorter.)

Bliv medlem i denna förening.

Ring 28 03 08

Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening

SUNDSVALL

(Folkets Hus, 1 tr. Expedition 3)

Expeditionen hålles öppen onsdag och lördag
kl. 12—2.

Bliv medlem!

PARADISET

Det är rätt intressant att se, hur olika människor reagera inför sjukdom och lidanden. När man ligger på gemensam sal, som det heter, sammanföres man med människor av de mest skilda karaktärer och yrken, och även om de största kantigheterna slipas bort under en längre samvaro och det utvecklas en gemensamhetsanda, som skulle kunna kallas sjukhussätt så behåller väl varje individ sin särprägel. Var och en har sin egen lilla värld, som han lever i, när man sluter ögonen och drömmer vaken eller vänder sig mot väggen för att få vara för sig själv.

Somliga människor syssla under dessa isoleringens stunder med allt det onda och fula, som de mött i livet, och de hämta stoff till fördjupande av sin grämelse och sin livströtthet. Andra ägna sig åt bekymren för de anhöriga utanför sjukhusväggarna — någonting som kanske är alldeles nödvändigt, men som sällan leder till något effektgörande resultat. Men det finns också en kategori, som har den gudagåvan att endast komma ihåg det vackra och ljusa de mött i livet och som drömma dagdrömmar om att än en gång få komma ut till allt det, som de ha kärt och som gjort livet värt att leva trots sjukdom och plågor.

En gång — det var en fridfull och vacker dag — var det någon som slängde ut en fråga på måfå:

— Hur ha ni tänkt er ett paradiset på jorden, gubbar?

Den ständigt kverulerande svarade:

— Det finns inget. Och funnes det, så hade man väl i alla fall inte råd att bo där.

Men det fanns ingen resonans för hans stämning. Dagen var därtill alltför lugn och fridfull.

En klen och nästan genomskinlig patient, som alltid frös, sade, att han ville ha ett paradiset med evig högsommar, och en annan, som var musikalisk, önskade sig ett paradiset, där dragspelsmusik och jazzvrål voro förbjudna.

Man började sålunda forma ut paradiset efter sitt kynne. Salens jovialiske storätare knäppte händerna över sin runda mage, slöt ögonen, smackade med tungan och sade:

— Det ska vara gott om mat i paradiset. Träden skola bära mogna frankfurterkorvar som frukt och nystekna skinkor skola hänga som kulörta lyktor på trådar vid en kräftsiva hemma i bersån. Tänk er en grön äng, som doftar av brysselkål och

en bäck, som består av ärtsoppa, i vilken fläskbitarna simma som isflak i en vårbrytning.

Ett soligt leende drog från säng till säng. Han var galen i god mat, den värderade kamraten.

En skönlockig yngling sade:

— Jag var och såg en utstyrselrevy en gång. Det var grant! Baletten var välväxt och hade knappast mera än ett femöres frimärke på sig — — —

— Var det en manlig balett? frågade en spjuver.

Salen skakade av skratt, och ynglingen fick inte tillfälle att närmare precisera sina önskemål beträffande ett jordiskt paradiset, ty en av systrarna uppenbarade sig i dörren.

Skalden och drömmaren, det fanns en sådan på salen, sade:

— Jag har sett paradiset.

Och han fick berätta:

För några år sedan bodde jag hos en gammal farbror på Mälarens sömrlandssida. Det var gudomligt vackert där med utsikt över vida fjärdar, med lummig grönska och strålände sol. Tidigt en morgon, det var i själva soluppgången, fick jag följa med farbror ut till abborrgrundet för att ta upp nätet, som han lagt ut kvällen förut. Det var tyst och fridfullt. I en vik låg ett tiotal svanar med en storvuxen hanne som vaktpost. På långt håll kunde man höra en skuta tuffa fram mellan öarna. En sådan morgon känner man sig andäktigt.

När nätet var bärgat sade farbror:

— Nu ska du få se någonting, som du aldrig förr sett.

Och i stället för att vända stäven mot hembryggan satte han kurs ut mot en liten holme, som hägrade i soldiset.

När vi kommit på något hundratal meters avstånd från holmen, fick jag känna en mild doft svepa fram över vattnet. Jag insöp doften begärligt.

— Gullvivor? undrade jag.

— Jojomen, sade farbror och myste.

Doften blev allt starkare, ju närmare holmen vi kommo, och när båten skrapade i den fina strandsanden, var jag litet yr i huvudet.

Vi förtöjde båten och trängde igenom det alsnår som omgav holmen som en grönskande skyddsmur.

Där låg en löväng, en paradisk äng. Mitt på ängen växte

(Forts. sid. 22)

KOMPOSITÖRER och KÄRLEK

== Av John Walterson ==

Musik och kärlek. Vilket gammalt förbund! Sedan den mjuk-armade Sapphos dagar äro de så trogna följeslagare genom tiderna att man knappast kan tänka sig kärlek utan musik eller musik utan kärlek.

Vem undrar då att just musikens mästare upplevt kärleken både rikare och djupare än de flesta. Att kvinnan hos dessa känsliga konstnärnaturer kommit att spela en större roll än i de flesta andra mäns liv och blivit källan till inspiration och stämningar. Låt vara att deras kärlek ofta varit flyktig som de vita molnen eller ohämmad våldsamt som stormen: Hur fattig vore ej vår musik utan kompositörernas kärlek? Där kärleken hos vanliga vardagsmänniskor skapat en vag känsla av lyckalighet eller blivit några salta små tårar i mörka nätter har den hos de stora tonskaparna ej så sällan förvandlats i musik, ömsom ljuva, smäktande toner eller vilda passionerande rytmer.

BERLIOZ.

Liksom så många andra unga drömmare visste Hector Berlioz i sin ungdom mer om "Söderhavets öar än Frankrikes departementer", som hans far en gång beklagade sig. Istället för att studera harmonilära läste han Virgilius och grät inför "Aensidens" patos.

Den adertonåriga Estelle Fournier blev hans första kärlek. Själv var han endast tolv år då han förälskade sig i den vackra flickan, vars ögon och ljusröda små tofflor han aldrig skulle glömma under hela sitt liv. Kommen till åren skrev han till henne: „Jag har älskat dig, jag älskar dig fortfarande och jag skall alltid hålla dig kär trots att jag nu är 61 år gammal och inte kan vänta mig några mer illusioner av livet". Men ingen skall tro att det blott var Estelle, som höll hans hjärta fångat under hela hans liv.

Efter att mot sin vilja ha försökt sig på läkaryrket vände han sig på allvar till musiken och i tonernas värld mötte han vid 24 års ålder den unga engelska skådespelerskan Harriet Smithson. "Vansinnigt kär" var rätta ordet för hans kärleksläga, som emellertid ej besvarades alltför tidigt. Miss Harriet lämnade Paris utan ett ord medan Berlioz svor på att den vackra Harriet skulle bli hans. Vad gjorde det att han ej kunde ett ord engelska?

För att vinna henne, komponerade han till hennes ära sin "Symphonie Fantastique" och det sades att han till och med satte sig i orkestern och slog på en puka; slog hårdare och snabbare än vanligt, när hans ögon fångade henne. Åtskilligt senare gifte de sig med varandra, men innan förälskade han sig i den unga pianisten Camille Moke. Och breven till henne voro mer än vanligt eldiga: "Camille, vårt franska språk är ej mäktigt att uttrycka min känsla för dig. Ge mig en orkester med hundra musiker och en kör på fem hundra stämmor och jag skall kunna säga det". De förlovade sig och några lyckliga månader blev Berlioz innan hon försvann för alltid till Rom.

Sedan kom en Louise Fornéz som en kort idyll i hans liv innan han på nytt mötte sin Harriet Smithson igen och gifte sig med henne. Ett stridfyllt och fattigt äktenskap, som visser-

En originell staty av Chopin i Warszawa.

ligen begåvades med en son, Louis, men som tog slut i och med att Berlioz gav sig iväg med sångerskan Martin-Reccio till Ungern. Även här knötos hymens band, sedan hans första hustru avlidit 1854, utan någon varaktig lycka. Madame Marie Reccio dog några månader senare.

Till slut vändas dock den missräknade gamle mannens tankar till sin ungdoms Estelle. Hon som i alla fall inspirerat honom till "Symphonie Fantastique" även om den tillägnats en annan kvinna. Hjärtehungrig bad han henne förgäves att besöka honom; hennes svar var mildt avböjande, men det sårade honom. Trött och övergiven gick han ensam mot graven.

BEETHOVEN.

Trots all odödlig musik eller kanske just därför var Beethoven en allt annat än lycklig människa.

I hela sitt liv sökte han efter den kvinna, som kunde skänka honom något av uppoffrande kärlek och ro. Hans första kärlek

blev Eleonore von Brüning, vilken var två år yngre än han själv och med vilken han åtminstone stod i vänskapligt förhållande till sin död. När dövheten hade satt in drog han sig emellertid tillbaka från människorna och blev allt ensam. En enda liten ljusstråle trängde dock in i hans värld och han skrev därom till sin vän Wegeler: "I detta ögonblick ler världen emot mig. Detta tackar jag en allrakäraste ung flicka, som jag håller så högt och som även älskar mig. För första gången i mitt liv känner jag att jag kan bli lycklig i ett äktenskap . . . "Denna "allrakäraste" unga flicka var Giuletta Guicciardi. Ungefär samtidigt kom Beethoven till familjen Brunswick och lärde känna de båda döttrarna Thérèse och Joséphine. Thérèse var mycket begåvad, men det berodde säkert på andra saker att Beethoven utan att själv märka det drog ut alltför länge med musiklektionerna. Hon gifte sig med en annan. Ej heller Giuletta skulle han få; hon reste med en ung prins Gallenberg till Rom. Då frågar han en annan Thérèse, Thérèse Malfatti, om hon vill gifta sig med honom. Hon svarar inte. Vänskapsbanden stärkas, men något äktenskap blir ej utav — varför vet man inte. Kanske var det till henne han vänder sig sig lidelsefullt i ett brev: "Redan till sängs tränga mina tankar till dig, min odödliga älskade, då och då glad och lycklig, ibland åter sorgsen, väntande på ödet, om det lyssnar på oss. — Leva kan jag antingen helt med dig eller ej alls . . ."

Fyrtio år gammal står Beethoven döv och olycklig nästan ensam i livet tills slutligen prinsessan Erdödy misskundar sig över honom. Han tycker nog om Erdödy, emellertid är det dock flickan "Thérèse Brunswick, som han älskar in i det sista och som han ständigt har i tankarna.

CHOPIN.

Frédéric Francois Chopin var lika mjuk och förfinat eterisk som sin musik. Som pojke brukade han sitta och lyssna på böndernas dans och mazurkalåtar. Toner, som han senare med utökt virtuositet skulle skänka vidare åt världen.

Att den slanke och poetiske Chopin snart skulle bli avgudad i Warszawas salonger undrar ingen på. En liten grevinna svärnade för ett tag omkring honom utan att han själv tar något steg. Så lysas hans liv upp för ett tag av sångerskap Constance Gladkowska; han är förälskad upp över öronen. Besöker sedan Wien för att sedan efter en tid i Warszawa bege sig till Dresden, där han möter en ung fröken von Klengel, en plötslig och snabbt utbrunnen kärlek. Dock finner han här i Dresden sin "kyska och ouppnåeliga skatt", den unga grevinnan Maria Wodzinska till vars ära han komponerar och låter framföra några av sina berömda valser.

Lungsjuk och klen hamnade han slutligen i den franska författarinnan George Sand's skugga. Blev hennes "slav och älskare". Hennes vana eller ovana att röka cigarrer och bära manliga kläder upprörde Chopin i djupet av hans själ. Vacker var hon inte, men fångslande och extravagant. Sådana män som skalden De Musset, en av hennes många beundrare, och målaren Delacroix, poeten Heine, Balzac, Gautier och bröderna Goncourt och den stora Liszt rörde sig i hennes hem. Gång på gång stöttes han ifrån henne, men kom lika ofta tillbaka. I sin bok "Lucrezia Floriani" porträtterade hon Chopin som prins Karol liksom hon förut en gång hade dissekerat den desillusionerade De Musset inför världen. Den aristokratiska Chopin blev utom sig och svor att aldrig se henne mera, trots att de en gång tillsammans lovat att han skulle dö i hennes armar.

Åren 1848 och 1849 besökte han England och Skottland, där han värmdes av en engelsk flickas uppriktiga kärlek.

1849 gick han bort i en krets av beundrande vänner och en eller två av de kvinnor, som älskade honom, in i det sista beklagade han sig över George Sand, tills han ej ens kunde se den polska jord, som han strött över sitt bröst.

MOZART.

Om Mozart vet man ej så mycket trots att han var en av de mest lysande representanterna för det adertonde århundradets kultur. Fattig och glömd av världen dog han vid 36 års ålder. Dock var det många kvinnor som tände hans känslor även om hans girige far sedan tidigt gjort allt för att hålla sitt "underbarn" utanför världens passioner.

Hos familjen Weber, där han vistades hade han husets fyra döttrar att välja på och drogs i en kysk platonisk kärlek först till Aloisia för att senare gifta sig med den minst intelligentast av dem — Konstanze. Någon trogen äkta man var han inte. Ungefär samtidigt som den franska revolutionen rasade tändes han av en ny passion och lämnade Wien för den vackra Josepha.

Kanske var det ett straff att han skulle dö utan att någon enda av de sköna kvinnor, vilka omgivit honom, voro med honom i slutet?

LISZT.

Som en komet lyste Franz Liszt på konstens himmel. Som en kung erövrade han de människor han mötte, genom sin musik och sin starka personlighet. Det uttrycksfulla ansiktet, som ibland upplystes av ömma och ädla känslor för att kanske ögonblicket efteråt blicka stormigt eller sardoniskt mot sin omgivning. Alla beundrade honom. Norrmannen Grieg anmärker "att kvinnorna nästan slukade hela hans person med sina ögon".

Redan som sjuuttonåring förälskade han sig i en av sina elever, Caroline de Saint-Criq, dotter till den dåvarande franske handelsministern i Paris, en lång och slank flicka med djupsvart hår och vackra regelbundna drag. Även om modern samtyckte i det stilla lade sig fadern emot deras tilltänkta förbund. Liszt kände sig förkrossad och sökte tröst i religionen. Dock skulle han egendomligt nog möta samma flicka femton år senare i en liten fransk provinsstad, flamma upp igen utan att de emellertid funno varandra som äkta älskande.

1833 mötte han den unga grevinnan Marie d'Agoult, som ej endast var i stånd att förstå honom utan också var synnerligen vacker med sina stora melankoliska ögon och blonda hår. Lyckliga reste de hit och dit genom Europa och vem vet om det inte var just henne han hade i tankarna, när han skrev sin berömda "Liebestraume" — kärleksdrömmar.

Tack vare en välgörenhetskonsert i Kiew mötte han slutligen den ryska prinsessan Caroline Wittgenstein, som säljer allt vad hon äger för en miljon rubel, lämnar sin man och följer Liszt. Någon skiljsmessa kan ej ens påven Pius IX arrangera efter Liszts önsknings och efter tolv års samvaro med den ryska, något alltför frigjorda prinsessan, förvänar så plötsligt Liszt världen genom att — gå in i prästerligt stånd. Den passionerade ungraren hade sagt adjö åt världens mera ytliga fröjder, åt kärleken och kvinnorna.

Señor Fredricio

AV

MARTIN HOLMGREN

— Skada, senor, att ni inte träffade senor Fredricio. Men som sagt, han har rest tillbaka till Bolivia, till sina tenngruvor där.

De talande var en tjänsteman på Bolivias konsulat i Buenos Aires i Argentina. En händelse hade gjort att jag fått höra om den svenske gruvägaren Fredrik Johansson, eller senor Fredricio, som hans namn ändrats till sedan han för många år sedan blev boliviansk medborgare. Jag befann mig i Buenos Aires i akt och mening att söka ett arbete i Argentina, men ingenting ville lyckas. Så föll en tidning i mina händer där jag på "socitetsspalten" upptäckte den bekante svenske gruvägarrens namn. Mitt föregående liv ute i världen hade lärt mig att ta en chans, som det heter, och nu hade jag sökt svensken på hans hotell ett par dagar och senare sökt kontakt med honom på hans lands konsulat, med ovanstående magert resultat.

Han ansågs förmögen, senor Fredricio. Ägde fyra givande tenngruvor, sades det. Kom i unga år till Bolivia och gjorde sin lycka. Buenos Airstidningen La Prensa hade intervjuat honom, men med klen resultat, det blev en mager artikel. Han var en man som inte talade mycket om sig själv, tydligen.

Jag tog min hatt och skulle just gå, när dörren till konsulatets kontor öppnades och en högrest, gråhårig herre trädde in. Konsulatstjänstemannen bugade och krumbuktade bakom disken. Så gav han mig en vink att stanna.

— En herre söker er, senor Fredricio, sade han i aktningfull ton till den nyanlände.

Denne svängde runt och mätte mig med en skarp, blågrå blick.

— Si, senor, sade han frågande på spanska, ni önskade träffa mig.

— Senor, sade jag, om ni är den svenskfödde gruvägaren Fredrik Johansson från Potosi i Bolivia, så skulle jag vilja fråga er om ni har någon anställning som kunde passa mig.

Han betraktade mig forskande och smått vred.

— Ni är svensk, hör jag. Nej, beklagligt nog kan jag inte ge er någon anställning. Men kan ni montera bilar? I så fall ska jag ge er en rekommendation till senor Carlson, som har en hopsättningsfabrik för General Motors bilar här i Buenos Aires.

— Tack, senor, sade jag, när jag höll hans visitkort i min hand, och ursäktade besväret.

— Jag ber, sade han artigt. Vänta ett ögonblick så gå vi ner på en bar här i gatan och får en drink.

Fem minuter senare satt vi i en sval, lagom mörk lokal och tärde en kall drink. Min värd satt och lekte med en gnistrande sten i klockkedjan. Han såg min blick, smålog och sade:

— Detta är en bit av den första tennmalm som jag bröt från min inmutning i Potosi, sade han. Ni må tro den har en intressant historia. Vill ni höra?

Om jag ville!

— Well, började han, jag kom till Argentina med ett fartyg och rymde, för att göra en lång historia kort. Stannade i Argentina ett år tills jag hade lärt mig spanska något så när. Så var jag något år i Paraguay, och så småningom kom jag till La Paz i Bolivia. Då var jag biträde åt en tysk som hade en affär vilken mest kunde jämföras med typen speceri- viktualie- och diversehandel, med tonvikt på diverse. Han hade filialer lite här och där, och en dag frågade han mig om jag ville förestå en filial i en liten stad som hette Cochabamba. Javisst, det ville jag. I två år sålde jag skjortor och klänningar av källikå, hattar och yllekläder, för det blir kallt vintertid i bergen, och Cochabamba var en bergsstad. Så en dag kom ett brev från chefen i La Paz att en viss senor Podrigrero, en portugis, som var skyldig i affären som jag förestod, skulle besökas och fordran indrivnas. Skulden belöpte sig till ett par hundra bolivianos, ungefär sex hundra kronor i svenskt mynt. Jag sökte upp senor Podrigrero, men han hade inga pengar. Det enda han kunde erbjuda som betalning för de erhållna varorna var en inmutning på bevisligen tennförande mark. Men som inmutningen inte var bearbetad så kunde man ju inte veta om den hade något värde eller inte.

Jag tyckte synd om mannen och accepterade inmutningen som betalningsmedel och så var den affären ordnad. Trodde jag.

Fjorton dagar senare kom min chef farande som en av de häftiga stormar som ibland hemsökte Cochabamba. Han kas-

tade ut mig utan några formaliteter och installerade min efterträdare som han haft med sig från La Paz. Och där stod jag med bara femtio, sextio bolivianos i fickan och en antagligen värdelös tenninmutning. För den fick jag behålla eftersom jag varit så idiotisk att ta en värdelös jordbit för tvåhundra goda bolivianos.

Gruvägare Fredrik Johansson från Sverige, tog en klunk ur glaset och tände en cigarett.

— Men jag var ung och stark, fortsatte han, och jag köpte en hacka, en spade och en pyts av plåt. Vidare köpte jag filter, konserver och potatis, som hade varit frusen, picante, ett slags stuvning på kött och soltorkat kött och bönor. Jag byggde en slags bostad av stenblock med golv av jord och med tak av trädstammar och blad med stora stenar på för att hålla fast dem. Två indianer var mina medhjälpare. Jag och Pedro, den ena av dem bearbetade den granithårda bergväggen och den tredje lagade mat och hjälpte oss att samla ihop tennmalmen vi bröt loss. Och en dag, under ett stritt regn hittade vi ådern som bestod av nästan ren tennoxid, värd ungefär tvåusen kronor per ton!

Nu blev det annan låt i skällan. Min före detta chef ville köpa fyndigheten. Han bjöd tiotusen bolivianos. Jag skrattade honom mitt i ansiktet och köpte in all angränsande mark. Fjorton dagar senare hade anbudet stigit till hundratusen. Men nu hade en ingenjör från La Paz undersökt fyndigheten och han ansåg att även en million var ett lågt pris.

Då öppnade min före detta chef process. Gruvan var hans, påstod han. Han hade fått den som betalning av portugisen Podrigrero. Men jag stod för inmutningen, och jag hade bearbetat den. Gruvan var min, dömde rätten. Två dagar efteråt blev jag skjuten i benet. Tja.

Senor Fredricio slog askan av sin cigarett.

— Den har givit mig ungefär sexhundratusen bolivianos tills dato, så nog får man väl säga att den inmutningen var ett fullgott betalningsmedel. Portugisen som förut ägde den har jag betalat renhårigt — — — Nej, jag får ge mig iväg. Aeroplanet till Potosi går om två timmar. Farväl, och gå nu till senor Carlson så ordnar det sig nog med jobb, ska ni se — — —

Jag gick till senor Carlson, men först gick jag upp på La Prensas redaktion och skrev ner senor Fredricios berättelse och kvitterade ut hundra bolivianos. Senare berättade min chef, senor Carlsson att senor Fredricio skrivit och sagt att han inte kunde tro att den där svensken var tidningsman, "han såg så dum ut". Vartill senor Carlson anmärkte att skenet bedrager

Tiden inne för den slutliga kampen mot tbc.

Vapnet BCG-vaccination!

Den nye professorn i medicin vid Karolinska institutet, Anders Kristenson, höll sin installationsföreläsning över ämnet: Några erfarenheter beträffande BCG-vaccination. BCG-vaccinationen utgör ett avsevärt skydd mot tuberkulos. Den har såväl hos barn som hos vuxna i för tuberkulos starkt exponerad miljö visat sig avsevärt nedbringa dödligheten i tuberkulösa sjukdomar. Några risker med den ha icke bevisligen framkommit under de decennier, under vilka den använts. Den frågan inställer sig då, om tiden inte är mogen för ett mer allmänt bruk av denna profylaktiska metod i kampen mot en sjukdom, som är till så stor skada för vårt land. Den nya dispensärorganisationen, som sedan några år är i verksamhet, utför helt visst ett synnerligen intensivt och värdefullt arbete. Men sjukdomens lömska förlopp, dess oväntade uppträdande och dess smittsamhet även i sjukdomsstadier, då den tuberkulöse själv inte vet om sin sjukdom, gör att kampen mot tuberkulosen är oerhört svår.

Det förefaller, som skulle tuberkulosen för närvarande vara stadd i ökning i vårt land speciellt bland yngre personer. Ett profylaktiskt medel måste därför hälsas med största glädje. Den medicinska vetenskapen har framställt detta medel, den praktiska medicinen har prövat det, givit riktlinjer för medlets rationella användning och visat dess gynnsamma verkan. Tiden synes vara inne för den slutliga kampen mot folksjukdomen tuberkulos och det nya vapnet är BCG-vaccination.

Ockelbo sjukstuga blir bygdesanatorium. Landstingets i Gävleborgs län förvaltningsutskott har behandlat ett förslag till en del omändringar av landstingets epidemisjukstugor. Efter överläggningen uppdrogs åt arkitekt Sten Dalén att uppgöra förslag om och kostnadsberäkning för Ockelbo sjukstugas förändring till bygdesanatorium.

Tuberkulosprofessur på Svinhufvudfonden. År 1933 donerade finske presidenten P. E. Svinhufvud den summa på 1 200 000 mark, som han genom nationalinsamling erhöll på sin 70-årsdag, till Helsingfors universitet för att medlen skulle användas för grundande av en professur i tuberkuloslära vid universitetet. Konsistoriet har nu meddelat att denna summa vuxit så mycket att dess räntemedel förslås till avlönande av en professor i donationsbrevet förutsatt läroämne.

På 5 dagar

botas mjäll med
SEBUSAN
SVAVELTINKTUR
å 2,50 och 4,50 pr flaska.

Beställ **KLICHÉERNA**

hos

BRÖDERNA ÅKERBLOM

Tunnelgat. 19 B, Stockholm. Tel. 111130, 111132, 211132

Karlsson talar med ANDAR

Karlsson måste bekänna kort. Han hade bara så svårt att komma fram med sanningen.

— Du Emma, sade han till sist, jag ska tala om som det är.

Nu kommer det, tänkte Emma, nu kommer bekännelsen. Tänk, gamla karlen vänslas med andra fruntimmer. Ja, jag har nog annat det. Herre min skapare, hur ska det gå med mig. Ja, jag får väl skura trappor och bära ut tidningar och försöka klara mig bäst jag kan. Nej, jag ska inte vara hård. Jag ska vara förstående. Det ska jag vara.

— Jo Emma, vad säger du om att jag blivit spiritist?

— Spiritist! Gud ske lov! sade Emma lättad.

— Gud ske lov? Och det säger du, Emma.

— Ja, jag trodde det värsta.

— Jo, återtog Karlsson, jag har upplevat märkliga ting. Det finns mycket mellan himmel och jord som vi inte förstår. Jag begär inte av dig att du ska förstå och därför har jag tegat. Emma, jag sa att jag upplevat märkliga ting. Jag kan tala med andar.

— Ah, herre min skapare!

— Håna inte, kvinna . . . jag har kommit till en vändpunkt i mitt liv. Var jag varit om nätterna? Jo, på spiritistiska seanser. Jag har blivit ett medium. Men det där förstår inte du, Emma.

— Vad är ett medium, undrade Emma.

— Ett medium är en som kan tala med andar. Jag kan tala med dom lika bra som med dig. Bättre förresten . . . andarna förstår mig. En ande missförstår aldrig. Och av dom får man veta allt som är värt att veta.

— Har inte andarna talat om att du inte är riktigt klok. Jaså, inte det! Nå, då ska jag göra det nu. Du är inte riktigt klok, Karlsson.

— Jaså, jag är inte riktigt klok. Vet du vad andarna sagt? Jo, vi ska vinna högsta vinsten på penninglotteriet. Nu teg du allt.

Den gången teg Emma. Inte därför att hon blivit övertygad utan därför att hon litade mer på dragningslistan och vad den i sinom tid skulle säga om vinstmöjligheterna.

En morgon struntade Karlsson i att stiga upp och blev lig-gande.

— Ska du inte arbeta i dag, undrade Emma.

— Äsch, jag behöver väl inte vara så noga och kan ju ta en och annan fridag. Vi vinner ju högsta vinsten. Du Emma, ska få en päls. Vill du inte ha en päls? sade han för att blidka henne som inte trodde på några andelöften.

— Du med dina andar, muttrade hon till svar.

— Nej, du tror inte du. Men då kan jag tala om något för dig som kan bevisa att andarna nog har reda på sig. Du vet vem fiskhandlar Blom är, nå, hör noga på och försök att an-

(Forts. sid. 20)

Han var sig inte lik, tyckte Emma. Så snart han kom hem om kvällarna kastade han i sig maten och så gav han sig i väg ut. Och han som alltid varit så ordentlig kom inte hem förrän långt fram på småtimmarna. På hennes frågor var han höll hus fick hon aldrig något tillfredsställande svar. Han är mig otrogen, tänkte hon. Hennes misstankar stärktes då han vid ett tillfälle påstod att han varit hos Jonssons och spelat priffen. Det var den gången hon med säkerhet visste att han ljög, ty där hade hon själv varit just den kvällen. Jo, naturligtvis var det så att han bedrog henne. Nu stod han och bytte skjorta och hon dristade sig till att fråga:

— Vart ska du ta vägen?

— Ah, jag går över till Jonsson ett slag.

— Du går visst ofta till Jonsson.

— Skulle jag inte få det då?

— Jo för all del. Men vänta på mig så får vi sällskap.

Nu blev Karlsson nervös. Han började gå fram och tillbaka. Den är gången hade han svårt att komma undan. Till sist kunde han inte behärska sig utan röt till.

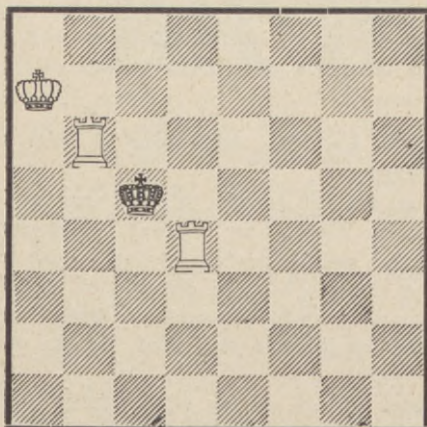
— Ska jag ha en käring rantandes efter mig vart jag går?

— Hm, om det är så att du bara ska gå över till Jonssons, ja, då är saken klar. Jag ska dit på syjunta i kväll.

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

PROBLEM n:r 59. Av P. H. Törngren.

Matt i tre drag.

Ståhlberg segerrik i Argentina.

Den svenske schackmästaren Gideon Ståhlberg är alltjämt kvar i Sydamerika. Efter nationstävlingar i Buenos Alres 1939, inbjöds han att göra en turné i en del sydamerikanska stater, och härunder har han vunnit flera vackra segrar. Helt nyligen hemförde han första pris i en mycket starkt besatt turnering, och någon månad tidigare vann han första pris i en tävling i Rosarie i Argentina. Vi återger här ett parti från den sistnämnda turneringen.

Franskt parti.

1. e2—e4	e7—e6
2. d2—d4	d7—d5
3. Sb1—d2	c7—c5
4. e4×d5	e6×d5
5. Lf1—b5†	Sb8—c6
6. Sg1—f3	c5—c4

Detta drag, som undviker fortsättning-
en 6.—, Ld6. 7. d×c5, har Ståhlberg spe-
lat i flera partier med rätt gott resultat.
7. 0—0 Lf8—b4

Ser vid första påseendet onekligen gan-
ska meningslöst ut, då vit med tempo-
vinst strax kan driva undan löparen.

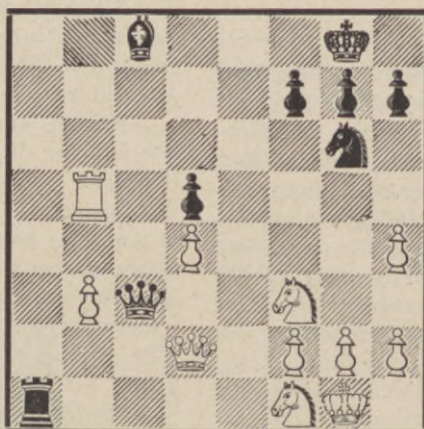
Svart vet emellertid att b2—b3 snart må-
ste spelas och anser, att vits c-bonde där-
efter står något sämre på c2 än på c3.
Det gäller alltså tydligen att taga vara på
även "mikroskopiska" fördelar!

8. Tf1—e1	Sg8—e7
9. c2—c3	Lb4—d6
10. b2—b3	c4×b3
11. a2×b3	0—0
12. Lc1—a3	Se7—g6
13. La3×d6	Dd8×d6
14. Sd2—f1	Lc8—d7
15. Sf1—g3	Tf8—e8
16. Te1×e8†	

Härmed erövrar vit tillfälligt en bonde
men förbiser senare en kombination och
förlorar partiet.

16. — —	Ta8×e8
17. Lb5×c6	Dd6×c6
18. Ta1×a7	Dc6×c3
19. Ta7×b7	Te8—a8!
20. Sg3—f1	Ld7—c8
21. Tb7—b5	Ta8—a1
22. Dd1—d2?	

Det rätta vore 22. Tc5, La6. 23. T×c3,
T×d1. 24. Sd2, Sf4. 25. Tc6!, Ta1, och
svart återvinner bonden med troligt re-
misslut.

Ställning efter 22. Dd1—d2.

22. — —	Ta1×f1†!!
- Uppgivet.

Lusen i soppan.

Att alla kockar ännu i dag bära vita
mössor hänger ihop med en händelse som
inträffade när Georg III var kung i Eng-
land. I sin ärtsoppa hittade han nämligen
en dag en lus, och till straff lät han
raka huvudena på alla sina 51 kockar
och utfärdade en förordning att de för
framtiden alltid skulle bära vita mössor
i tjänsten. Den bekante diktaren Pindar
skrev om denna episod sitt mycket lästa
epos "Lusiaden".

Och så en historia från hönsgården:
— Jag träffade en sån intressant tupp
i går — en s. k. sanningssägare.
— Hur då! Hur vet du att han var en
sån där sanningssägare?
— Jo, han sa att jag är så vacker!

Husan: — A, nu har jag glömt att ge
djuren mat innan vi gick ut! Papegojan
skulle ha frö och katten fisk och mjölk
— hur ska detta gå?

Kokerskan: — Äsch, vi fortsätter till
dansbanan! Blir katten hungrig äter den
upp papegojan, och då behöver gojan
inget frö och katten är mätt, så du gör
dej onödiga bekymmer.

— Vad är det du läser så ivrigt?
— Jo, det är en bok för pojkar mellan
åtta och tio år, och jag fyller elva i mor-
gon.

— God dag, min egen älskade Eva. Jag
har ångrat oerhört att slog upp vår för-
lovning. Låt oss förena oss igen. Tyc-
ker du inte det? Jag får gratulera dig
till tipsvinsten på 50,000 förresten.

Det hände i fiskhallen att en ung gan-
ska intagande fast väl mycket målad ung
fru frågade fiskförsäljerskan:

— Men vad är det där för stora fiskar
då?

— Vet inte frun det? Det är ju torsk.
— Verkligen. Men dom är väl inte sju-
ka, dom är så röda om munnen?

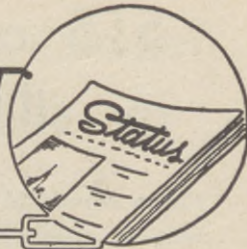
— I så fall, sade den stadiga försäljer-
skan med en dräpande blick på kundens
egen mun, är frun själv döende!

— Jo, det här börjar bra. Vi har bara
varit gifta i två dar och redan hunsar du
mig.

— Glöm inte att det har jag väntat på
i två år.

PATIENTERNAS SPALT

Från Medelpad.

Så har då sommaren kommit till oss alla. Solen skjner och även regnet har kommit — ja så var sommaren anno 1941 räddad, även om den kom något sent. Även de norrländska mardarna ha klätt sig i all årstidens färging, med blommor och blader. Under tecknad som råkar bo på den s. k. "bondvischan", har rikliga tillfällen att konstatera, att människorna gripits av årstidens tjusning. Min lantliga miljöns naturglädje kanske dock — måste betecknas som något "materialistisk" — och utmynnar i förhoppning om fyllda lador och dito penningpungar! Nåväl, intet ont om min lantliga miljö! Efter denna "cellulosavinter", må väl ingen missunna "vår bonde" — att åtminstone hoppas på en god skörd — även om hans lovsång till naturens ära klingar något materialistisk. Dessa problem, "om falsk och äkta naturglädje", kan ju f. ö. helt överlätas åt oss patienter att filosofera över, som helt stå utanför "produktionen". Om man nu bara orkar, när sommarvärmen med åtföljande däsighet in-finner sig på allvar!

Ibland rycks man emellertid helt brutalt bort från medicinerandet på landet. Det är, när den obligatoriska "kvävgasdagen" är inne, och man måste resa in till Sundsvall. Naturligtvis styr man då sina steg till Folkets hus, där vår förening (Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening) har sin expedition. Här arbetas f. n. under högtryck för att stärka vår organisation, såväl inåt som utåt, och man kan f. ö. inte märka, att några "sommarsymptom" d. v. s. längtan ut till landet och dess behag, stör arbetsfliten. Men naturligtvis skall även vår expeditions-personal ha sin välbehövliga vistelse på landet! Här ha vi f. ö. en sak, som konvalescenterna på landsbygden bör tänka på: att söka bereda sina kolleger i staden — som icke ha möjlighet till sommarvistelse på landet — möjlighet till sådan. Om man nu själv bor på landet, kan man t. ex. ordna så, att man tar en kamrat med sig hem under sommaren, som annars skulle vara tvingad att bo inne i stadens stenöken, under den varma

årstiden. Med litet god vilja och ömsesidig förståelse från båda parter, bör detta kunna ordnas på ett tillfredsställande sätt. Hav detta i åtanke kamrater!

Men för att nu återgå till arbetet på vår exp. så hoppas vi att de "signaler" om förståelse och solidaritet, som riktats till respektive myndigheter och lungsjuka konvalescenter i Medelpad, icke må förklinga ohörda. Vi vänta även att de paroller, om ökad aktivitet från de lungsjukas sida i form av nya konvalescentföreningar — som kraftigt underströks vid vårt förbundsmöte — snart börja att få genklang ute i landet. Även i vår karga norrländska jordmån måste förbundets arbete börja att bära frukt. Ej få vi väl vänta att, som en optimistisk norrlänning uttryckte sig, "nya konvalescentföreningar, komma att växa upp som svampar ur jorden", men sätta vi gemensamt alla klutar till, kan vi nå ett gott resultat. Därför vill jag sluta detta s. k. sommarkåseri med en maning till patienter och konvalescenter: Att inte för krocket- och golvspel m. fl. förströelser, (vars prislistor bruka upptaga denna spalts utrymme!) icke glömma de allvarsord jag här velat lägga Eder på minnet. Och till sist — naturligtvis! En glad och god sommar kära kolleger!
"Solo."

Från Garphyttan.

Här leva vi våra dagar omväxlande i glädje och sorg, här som på så många andra ställen. Sen' vi sist lät höra av oss har ju rätt lång tid förflutit och vi ha hunnit med en hel del av både allvar, nöjen och handarbeten. "Timma", "halv dag" och promenader har på sistone rikligare vankats för många av oss och hur ljuvligt känns det ej att plötsligt få utbyta traskandet på de hårda blanka golven mot att än en gång få höra grusets knastrande under våra skosulor.

Valborgsmässoaftonen firades här med en synnerligen animerad fest. Först hade vi det sedvanliga flammande bälet ute i trädgården och sång av patienter. Kaffedrickning, allsång och körsång i matsalen.

Allas vår "Topsy" framförde därefter, utklädd, tillsammans med en dito kamrat, en dialog betitlad "Två pat. träffas på prom", med en massa fyndiga poänger med hänsyftning på händelser och personer härifrån, vilken mottogs med stormande skrattsalvor och applåder, samt berättade "roliga historier" och imiterade olika djurs läten, på sitt oefterhärmliga sätt, vilket även livligt senterades. Kom så aftonens "clou", den länge med intresse emotsedda frågesporttävlingen, vilken även leddes av "Topsy", där representanter från de olika avdelningarna visade sig på den mer eller mindre styva linan. Herrarna vann på poäng, men damerna, med doktorn i spetsen utmanade dem på stående fot, för att ta revansch vid tillfälle. Den lyckade kvällen avslutades med tack till "arrangörerna" och gemensamt avsjungande av "Du gamla, du fria". Så var då våren vederbörligen välkomnad uppe i de blå bergen och återstår oss att till kamrater landet runt tacka för hälsningar genom Status, och vill vi önska samtliga en glad och varm sommar och hälsa lika gott igen, genom
Olle.

Sävsjö Sanatorium

PRIVATSANATORIUM FÖR LUNGSJUKA.
(Beläget å Småländska höglandet)

Modern utrustning. Moderna bekvämligheter, varmt och kallt vatten. Särskilt toaletterum i de flesta rum.

Prospekt erhålles under adress Sävsjö.

Patienter emottagas även för kortare tids vård, t. ex. under väntetid till annat sanatorium eller för eftervård.

Avgifter Kr. 10:—16:50 pr dag.

Överläkare: Doktor Åke Björklund, tel. Sävsjö 260.

515 anmälda fall av silikos på 10 år!

Faran störst vid järnverken. — Intressant utredning av riksdagsman V. Karlsson i Grängesberg.

Riksdagsman Verner Karlsson, Grängesberg har företagit en undersökning om silikosens ("stendammlunga") utbredning i Sverige. Undersökningen omfattar åren 1931—1940 och de upplysningar, som ligga till grund för densamma har lämnats av Riksförsäkringsanstalten och Arbetsgivarnas ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag, vilka praktiskt taget handlagt alla inträffade fall av silikos i landet.

Under den nämnda tioårsperioden ha till de båda anstalterna anmälts 515 fall. Vid de särskilda läkarundersökningar, som efter anmälningarna företagits, har det konstaterats att 100 av de anmälda icke voro angripna av silikos. 68 av de anmälda ha av annan anledning fått avslag (juridiskt avslag). Nio av de anmälda fallen voro vid 1940 års slut icke slutgiltigt behandlade.

Av de 515 anmälda återstår sålunda 338 s. k. godkända silikosfall, i vilka ersättningsfrågan prövats och slutgiltigt behandlats av anstalterna. För 190 av dessa uppgick icke nedsättningen av arbetsförmågan till 10 procent, varför dessa icke voro berättigade till invaliditetsersättning. I 148 fall var däremot arbetsförmågan tio procent eller däröver och dessa voro alltså av de 515 anmälda berättigade till invaliditetsersättning på grund av yrkessjukdom. Under tioårsperioden ha 42 dödsfall i silikos inträffat.

Ifråga om silikosens utbredning inom olika yrkesgrupper finns hos Riksförsäkringsanstalten ingen sammanställning, men i Arbetsgivarnas ömsesidiga olycksfallsförsäkringsanstalt har har jag, säger hr Karlsson, lyckats få en sådan översikt. Denna visar att av de till detta försäkringsbolag anmälda 235 fallen hade 108 inträffat vid järnverk, 73 i järngruvor, 34 vid porslinsindustrien och sammanlagt 20 inom övriga yrkesgrupper.

Det är sålunda huvudsakligen vid järngruvor, järnverk och porslinsfabriker som stendammlungan kräver sina offer.

Centralsdispensär i Bollnäs? Distriktsvårdsstyrelsen i Gävleborgs län har beslutat anhålla att stadsfullmäktige i Söderhamn utse representanter att förhandla om avveckling av distriktsdispensären i Söderhamn och andra därmed sammanhängande frågor.

Ett förslag av överläkaren vid Moheds sanatorium dr. David Bonner om att inrätta en centralsdispensär i Bollnäs ansåg sig distriktsstyrelsen för sin del med hänsyn till de stora kostnaderna icke kunna tillstyrka. Däremot beslöt styrelsen att ingå till landstingets förvaltningsutskott med begäran om tillstånd att träffa ett avtal med dr. F. Sundberg i Färila med anledning av att denne anhållit att alltjämt få bidrag till driften av Färila "centralsdispensär" för att kunna omhänderta de undersökningsfall, som inträffa i dessa trakter, varigenom befolkningen skulle besparas långa resor och onödiga resekostnader.

Karlsson talar med... (Forts. fr. sid. 17)

vända din hjärna att tänka med. Blom förlorade sin plånbok för en tid sedan. Han är också spiritist och frågade andarna om han skulle få sin plånbok tillbaka. Nej, svarade dom. Är det inte bevis nog.

— Och det kallar du för bevis?

— Ja, för Blom fick inte sin plånbok tillbaka.

Och Karlsson fortsatte att tala med andarna. De lovade honom allt mellan himmel och jord. Omätliga rikedomar, ära och berömmelse. Allt inom en snar framtid. Men en kväll fick han ett meddelande från andevärlden som nästan bedövade honom. Andarna sade att hans Emma var honom otrogen. Karlsson trodde och var otröstlig. Inte ens när andarna generöst lovade honom en annan fru kunde han trösta sig. Det hade han aldrig trott om Emma. Men andarna som gick genom lyckta dörrar, de visste nog.

För att vakta på Emma stannade han hemma om kvällarna och lät seanserna vara. Emma gick och trodde att han åter blivit vid sunda vätskor. Hon kunde bara inte förstå varför han rent av vaktade varje steg hon tog. Och inte nog med det, han till och med överraskade henne med en eller annan blomsterkvast. Aldrig förr hade han varit så chevaleresk av sig!

Dagen för dragningen kom och dagen därpå fanns vinstföreteckningen i morgontidningen. Karlsson var för nervös att själv se efter om de vunnit något.

— Se efter du, Emma, jag har förlagt glasögonen, sade han.

Emma såg efter. Hon tittade illmarigt över till honom och sade:

— Jo, vi har allt vunnit.

— Ser du det! Vad sa jag? Andarna vet vad dom säger . . . nå?

— Jo, men högsta vinsten var det inte. Andarna har tagit fel. Vi har vunnit hundra kronor.

— Hundra kronor!

— Det är vackert så.

Karlsson sade något fult. Och därmed hade han sagt upp bekantskapen med andarna.

Ester Louise Gard.

Vid Målilla sanatorium ha enligt nu avgiven berättelse över verksamheten vid sanatoriet under fjolåret varit intagna 149 män och 166 kvinnor samt 33 gossar och 58 flickor. 133 män och 143 kvinnor ha utskrivits och 32 gossar och 41 flickor. Antalet ansökningar om inträde ha varit 379. Längsta väntetiden var för män 74 dagar och kvinnor 70, för gossar 73 och för flickor 56 dagar.

Beträffande behandlingens resultat för under året utskrivna med lungtuberkulos (med eller utan komplikationer) meddelas, att förbättrade ha 45 män, 55 kvinnor, 13 gossar och 12 flickor blivit; oförändrade ha 40 män, 45 kvinnor, 3 gossar och 8 flickor blivit; försämrade 7 män, 9 kvinnor, 2 gossar och 3 flickor; avlidna 13 män, 25 kvinnor, 1 gosse och 2 flickor. Antalet sålunda utskrivna patienter var 105 män och 134 kvinnor.

Oförhindrade att omedelbart resp. efter någon kortare tillvånningstid återtaga arbetet 68; i stånd att utföra lättare arbete 98, och oförmögna att återtaga arbete, åtminstone under närmaste tiden, 85 patienter.

Etter Annat

Prat om mat

"Personer, som lida av tuberkulos eller andra kroniska sjukdomar där behov av rikligare näringstillförsel föreligger, kunna få en extra tilldelning av fläsk med högst 500 gram i veckan. Behovet av extra tilldelning skall emellertid styrkas hos kristidsnämnden med läkarintyg".

Denna kommuniké från Livsmedelskommissionen stod för några veckor sedan att läsa i tidningarna och den lästes även av Karlsson, ifråga om vilken man med skäl kan säga, att "behov av rikligare näringstillförsel" föreligger. Han har varit lungsjuk sedan 1939, är 172 cm. lång och väger 55 kg., har kvävgas på båda lungorna och vatten i högra lung-säcken. Karlsson, om någon, behöver en fläskbit extra, om han i dessa tider skall kunna klara "näringstillförseln". Han har nämligen inte råd att köpa gäss, kalkon, kyckling eller andra kupongfria näringsmedel, ty till sådant räcker underligt nog inte fattigvårdsunderstödet.

Glad i hågen

promenerade därför Karlsson upp till tuberkulosbyrån för att anskaffa det för den extra fläsktilldelningen erforderliga läkarintyget. Däruppe var ganska mycket folk församlat, en stor del sågo på något vis hungrigt drömmande och förväntansfulla ut. Man kunde riktigt se på dem, att de drömde om fläsk, fett härligt fläsk. De hade tydligen också läst tidningarna. Men medan Karlsson satt där och väntade på sin tur, lade han märke till något, som gjorde honom betänksam. Dessa fläskspiranter (ej att förväxla med kotlettsiréner!) vilka inträdde till byråläkaren med beslutsamhetens friska hy, återvändande från mottagningsrummet med eftertankens kranke blekhet på sina kinder och med en viss förlängning av fysionmien. Förklaringen till detta fenomen fick Karlsson snart, ty då hans tur kom och han framställde sin begäran om ett läkarintyg att han — för att tala med Livsmedelskommissionen — "vore i behov av rikligare näringstillförsel", fick han ett blankt avslag. Läkaren beklagade uppriktigt, att han måste säga nej, men härtill var han i likhet med sällig biskop Brask "nödd och tvungen".

Det var nämligen "endast i sällsynta undantagsfall" som dylika intyg utskrevos, sade doktorn.

Riktig mat i svenska hem

heter en broschyr, som Statens Informationsstyrelse har givit ut, och den köpte Karlsson på hemvägen, ty dels kan det vara intressant att veta, vad som enligt Informationsstyrelsen är "riktig mat", dels skall ju denna broschyr ge husmödrarna goda tips, när det gäller tillredandet av föda åt den mer eller mindre toppsvenska familjen.

Karlsson läste i denna broschyr, hur t. ex. en matsedel under en vintervecka hos "grovarbetare med vuxna barn" borde komponeras. Grovarbetaren, om vilken broschyren till ytter mera visso upplyser att han är 47 år, har matsäck med till jobbet och denna matsäck består bl. a. av smörgåsar... Om dessa smörgåsar upplyses, att de äro "av olika brödsorter med saftigt pålägg", såsom t. ex. potatisskivor, morötter, äppelskivor, vitkålsstrimlor och kålotsskivor.

Då Karlsson läst detta föll det liksom fjäll från hans förblindade ögon och han förstod nu, hur onödigt det strängt taget var med extra fläskransoner så länge man har att tillgå så saftigt smörgåspålägg som kålrötter och potatis. Hur måste det inte vattna sig i munnen på den 47-årige grovarbetaren, då han öppnar sin matsäck!

Nässlor

är för en lungsjuk mycket närande och lämplig föda, förklarar en dam, som läst i Status om Livsmedelskommissionens extra fläsktilldelning åt sjuka. Ja, säger damen, nässlor är t. o. m. bättre och nyttigare än fläsk, ty de botar lungtuberkulos liksom alla grönsaker. Det är tydligen därför t. ex. kor aldrig ha tbc!!! Och så är det billigt med nässlor; de växa överallt i naturen, och det är bara att plocka.

Blir alltså vegetarian och Du kommer att stråla av hälsa.

Slutligen

är "den strama livsföringen" fortfarande aktuell, vilket f. ö. torde framgå av ovanstående. Nedanstående låna vi ur Söndagsnisse-Strix:

Tuberkulosbekämpare

I

D:R GUSTAF NEANDER,
Stockholm.

Sekreterare i Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos, Medicinalstyrelsens föredragande i tuberkulosfrågor. — Antituberkulosarbetets "grand old man".

(Teckning för Status av Ernst Åkerbladh.)

— Det pratas så mycket om den strama livsföringen. Vad gör t. ex. du Svensson för att bli en toppmänniska? Motionerar du?

— Naturligtvis — liksom så många andra hoppar jag över smörgåsbordet.

— Gör du inga andra inskränkningar

— Jo, jag har dragit in vichyvatten till groggen. Det blir 90 kr. i månaden. Ett tusen 80 kr. pr år.

Juan.

Envist.

— Fröken Lisa, jag bjuder er mitt hjärta och min hand!

— Tack, men var har ni tänkt ställa undan resterna av er anatomi?

— Min fästmans tankspriddhet börjar verkligen gå för långt.

— Hur så?

— När vi var på teatern i går lämnade han fram sin rock till garderoben och sa: "Kan jag få femton kronor på den här?"

Vågrätt:

1. Uppgift för Marlene Dietrich och Hedy Lamarr.
4. Kanske för Hitlers upplysning.
6. Pardon.
9. Blev Ingrid i familjen på Amalienborg.
11. Kvinnonamn.
12. — vars strider blott natten ser”.
15. Färlig var ju deras skänk
— blott på Trojas trähäst tänk!
17. Den gamle bekante.
18. Ofta komma före.
19. Numera rätt sällsynt.
21. Måste vi alla.
25. Den extra ettöringen på t. ex. en ”5-öreskola”.
27. Förkorta.
28. Hundgöra.
30. — och snille” äro ardetons valspråk.
32. Gillas kanske av hr Schultze från Berlin.
34. Kring general Wavell.
36. Kan man ha ryggen i och unge.
37. Kan svamp vara och vamp synas vara.
38. Gammal korsordsbekant fuling.
40. För urmakare.
42. Bör man ej för sanningen.
43. Lär ha regerat i Sverige såsom konung före
Läsepe och halte.
45. Rest.
46. Erfara.
48. Betecknar ägande.
50. Jo-jo.
52. Kommer ofta ur ”eftertanken”.
55. Prata i nattmössan.
56. Persilja eller med persilja.
58. För tork.
60. Sådana skall vi inte vara.
63. Fransk kulturpersonlighet.
65. Han målade djur.
66. Och en man från det forna Persien.
67. Doktor.
68. Roligt.
69. Den som till stöld gjort sig detta han
bör bli ställd inför rätta.

Lodrrätt:

1. Röster på Helgeandsholmen.
2. Kan sitta i stäven
men sára Dig även.
3. . . . ”niger och säger: Nu är det vår”.
4. En gång i tiden tillhåll för Knutte
Knopp m. fl.
5. Förstörde Mascali 1928.
6. Kallades mr. Pickwick av Sam Wel-
ler.
7. Kunde ö tänkas heta i Albert Eng-
ströms Roslagen.
8. Kallas Författaren Värnlund intime
och form för papyrus.
10. För björnar.
11. Aktuellt djur.
13. Kan Ni nog lösningen av detta nyc-
kelord.
14. Där har mången rövare dinglat i
galgen.
16. Musketör.
20. Skor av sådar: numera belagda med
lyxskatt.

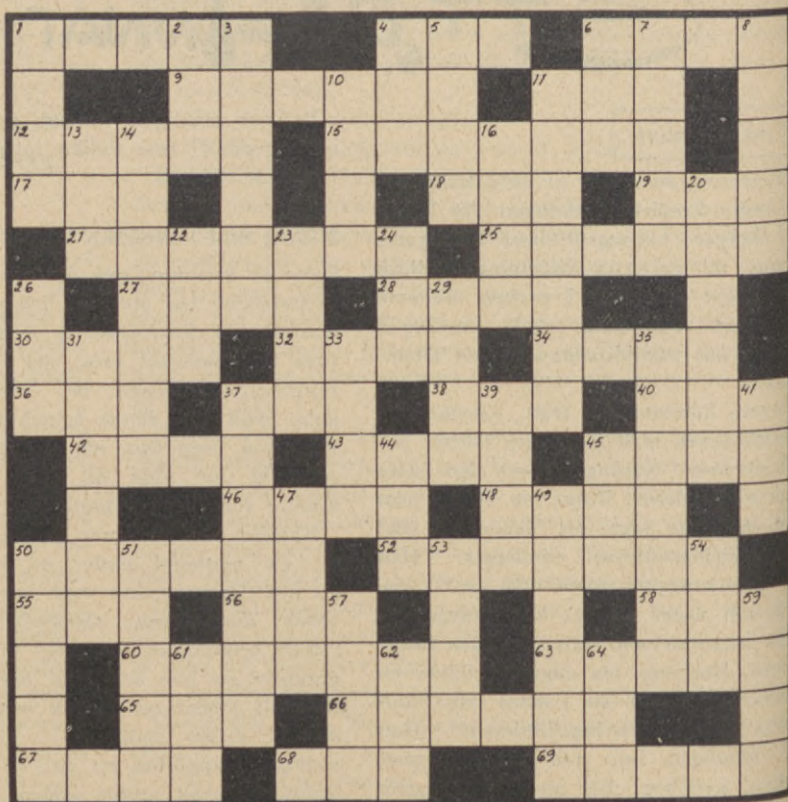
Paradiset (Forts. fr. sid. 12)

en tusenårig ek. Och hela ängen var så översållad med gull-
vivor, att man inte kunde sätta ner sin fot utan att trampa
på en blomma.

Vi stannade i ängskanten och bara beundrade. Det var så
överväldigande vackert, att man måste känna sig ödmjuk inför
all denna rikt flödande skönhet.

Vi återvände hem utan att bryta en enda blomma. När jag
steg i land vid hembryggan, sade jag:

KORSORD NR 7

Lösningar

till Korsord nr: 7 skola vara oss tillhanda
senast den 20 aug. Skriv "Korsord nr: 7"
på kuvertet. Insändaren av den först
öppnade rätta lösningen belönas som
vanligt med en femma. Lösningen jämte
pristagarens namn meddelas i september-
numret.

Lösning till korsord nr: 5.

Vågrätt: 2. Labb. 6. OD. 8. Li. 9.
Sår. 11. Femling. 14. Öm. 15. Öar. 18.
Skott. 21. Isdon. 23. Tellur. 27. Ao.
28. Mia. 30. Lotta. 31. If. 32. Ney. 34.
Drogen. 36. NF. 38. Bu. 39. Rår.
Alger. 42. Art. 44. Uv. 46. Hel.
Smed.

Lodrrätt. 1. Rom. 3. Aln. 4. Bi-
gott. 5. Må. 7. Dl. 9. Snö. 10. Rör. 12.
Ek. 13. Ironi. 16. Alltinget. 17. Diar.
18. Sd. 19. Komfort. 20. Draw. 22. So.
24. Elyna. 25. Lo. 26. Ut. 29. Andrum.
31. Ir. 33. Ee. 34. Dua. 35. Gå. 37.
Fel. 41. LH. 43. Rå. 45. Ve.

*

Först öppnade rätta lösningen hade in-
sända av Ingvar Hallström, avd. VIII, sal
18, Söderby Sjukhus, som alltså blir en
femma rikare.

— Just där ute på den ensamma holmen skulle jag vilja bo.
Det är ju det verkliga paradiset.

— Hmm, sade farbror. Som holmen nu är, så är den para-
disisk. Men skulle det bosätta sig människor där, så vore det
slut med friden.

Han var vis, den gamle

Så slutade skaldens berättelse. Ingen fortsatte diskussionen.
Sovtimmen var inne. Och det var som om gullvivedoften
de sovande i drömmen,

Thomas.

STOCKHOLM

Pappersaffären SVENSKT PAPPER Aktiebolag

Sveavägen 98 V, Stockholm.
Tel.: Växel 23 11 20.

AB. Brusafors-Hällefors Försäljningskontor

Lager av olika pappersorter samt
kartong och kuvert.

TEGNÉR

Nya moderna lokaler
Tegnérsgatan 1 — STOCKHOLM
(hörnet Regeringsgatan—Roslagsgatan)
Tel. 11 70 00 — 11 70 01

KJOLPLISSERING

i moderna veck och mönster, märkning,
hälsöm, brodering, stråveck, knapphål
och knappslagning utföres fort och väl.
Gamla plisséer ompressas. Order till
landsorten.

"SPECIAL" - STOCKHOLM
Tel. 10 43 71 Malmkillnadsgatan 23

OSCAR ROOS - LACKFABRIK

Högbergsgatan 11
Tel. 43 24 20. Bostad: Nytorpgatan 33
Tillverkningar av alla förekommande
sorters Sigillack. Offert sändes på
begäran.

KORKMATTOR — VAXDUK

GÅNGMATTOR m. m.
köpes bäst och billigast hos

Linoleum Aktiebolaget

ADOLF FREDRIKS KYRKO. 13

TVÄTT-, KÖKS- och STERILISE- RINGSANLÄGGNINGAR CALOR

VÄRMELEDNING-A.-B.
STOCKHOLM 12

I bilägarnas tjänst
för lägre bilutgifter
— det är vårt program

BILÄGARNAS INKÖPSCENTRAL
BILÄGARNAS INKÖPSFÖRENINGAR

John W. Hemlins Mek. Verkstad

Malmkillnadsgatan 34 B
STOCKHOLM

Utför experiment- och
andra finmekaniska arbeten.

Vid behov av: Papperspåsar, Omlags-
papper och Bindgarn m. m., vänd Eder
med förtroende till

A.-B. CARL O. PALMGREN
PASFABRIK & TRYCKERI
Luntmakareg. 79, STOCKHOLM.
Tel. 30 40 50, 30 08 04, 30 88 50.

STOCKHOLM

JOH. PALMGREN

Kungl. Hovsadelmakare. Etablerad 1896
Bilsadelmakeri. Hästmunderingar, Res-
effekter, Portföljer, Plånböcker, Benlä-
der, Skärp.

SIBYLLEGATAN 17 — STOCKHOLM
Tel. 61 04 73, 62 54 67.

OHLSSONS

TEKNISKA FABRIK,
STOCKHOLM

Tel. 25 68 81, 25 68 82

TJÄRA

Försäkra Eder i
ÖSTRA SVERIGES ERKÄNDA
CENTRALSJUKKASSA

Område: Stockholms, Uppsala och Got-
lands län. Över 100 lokalsjukkassor un-
derlätta medlemskap. — Begär upplys-
ning Drottninggatan 17, Stockholm. Tel.
11 87 54, 10 12 66. Sök inträde medan Ni
är frisk, då sjukdom drabbar Eder är
det för sent! Inträdesålder 15—39 år.

ALLT INOM JÄRNVARUBRANSCHEN

A.-B. JOHN WALL

STOCKHOLM

BETALD ANNONSPLATS

A.-B. Arbetarnes Tryckeri

Barnhusg. 14, Stockholm. Tel. 10 22 76,
11 11 92. Postgiro 47 39.

Rekommenderar sig för utförande av
böcker, tidskrifter, blanketter. Moderna
stilar. Snabbt utförande. Moderata priser.

A. Z. SELLBERGS ÅKERI A.-B.

Stockholm, Ynglingagatan 4
Telefon (växel) 23 05 10

Transporter av alla slag med hästar och
bilar. Leverans av grus och singel, sand
och matjord m. m.
Gårdsrenhållning, Schaktningar, Riv-
ningar, Grävmaskinsarbeten.

Hilma Johansson, Fiskhandel

31—32 Östermalms Saluhall
STOCKHOLM

Telefoner: 62 51 40 - 61 04 71 - 61 25 26

FJÄDERFABRIKEN

SPIROS A.-B.

Arbetaregatan 33 A. STOCKHOLM
Telefoner 53 05 94 - 53 11 30.

Landets största urval i
RESEFFEKTER och DAMVÄSKOR
finner Ni hos

Väskan KUNSGATAN 23
Filialer: Norrmalmstorg 1 - Götgatan 23

STOCKHOLM

Vart Ni går i världen

så blir vandringen lätt i SKODON av
KEMBELS HANDMETOD

Butiker: Drottninggatan 65; S:t Paulsga-
tan 6 B

BORÅS

AKTIEBOLAGET

Marks J. Emanuelsson

Dir. J. Emanuelsson BORÅS
Manufaktur, Korta varor en gros

GÄVLE

Prova Sambageriets Knäckebröd N:r 1

Telefon 15 72

Telefon 15 72

ALLA

bil- o. motorreparationer

SÖDERLUND & LINDSTRÖM

GÄVLE

Tel. 32 59, 38 69

HALMSTAD

BETALD ANNONSPLATS

HUDDINGE

Huddinge Elektriska Installationsaffär

(D. Stenqvist)

El. spisar, kok- och värmeapparater, ar-
matur, dammsugare, el. pumpar. Radio
och radioreparationer. Utför kraft- och
belysningsinstallationer. Av Huddinge
Elverk antagen entreprenör. Tel. Hud-
dinge 544, ank. bostaden.

KALMAR

RING UPP oss eller gör oss ett besök,
då Ni är köpare av FRÖ eller UTSÄ-
DESSPANNMÅL.

Vi erbjuda Eder fullständig sortering av
utsädesvaror i förstklassiga kvalitéer och
till konkurrenskraftiga priser.

Aktiebolaget Kalmar Frökontor

(Landets äldsta och länets enda special-
affär i utsädesbranschen)

Tel. 175.

Tel. 405.

KALMAR	MALMÖ	TUMBA
<p>Det är icke likgiltigt var Ni köper Edra HATTAR, MÖSSOR och PÅLSVAROR. Hos PALMQVIST's finner Ni det bästa urvalet, den största valutan. Beredning, Färgning, Montering. Uppköper skinn. S:a Långgatan 13—15, Kalmar. Tel. 361. Tel. 361.</p>	<p>Allt fotografiskt STÖLTENS MALMÖ LUND</p>	<p>Köp värredskapen i OTTO CARLSSONS Järn- och Redskapshandel, Tumba. Tel. 150, 213. Filial: Tullinge Järnaffär, Tullinge. Telefon 207.</p>
<p>KARLSKRONA</p>	<p>NORRKÖPING</p> <p> allt flera medlemmar visa ökat förtroende för den kooperativa rörelsen</p>	<p>TUMBA BRYGGERI Telefon: Tumba 28 Rekommenderar sina välkända tillverkningar av: Skattefria maltdrycker, Vichyvatten samt Läskedrycker. Alla tillverkningar av prima källvatten.</p>
<p>MODERNA MÖBLER högsta kvalité till billigaste priser erhålles från FIRMA C. A. LINDQVIST N. Smedjegatan 15, Karlskrona. Rikstelefon 29 28 - Verkstaden ankn.</p>	<p>NYBRO</p>	<p>TUMBA APOTEK Telefon 24 R. WULFF TUMBA Medicinaldör avgå 1 gång om dagen till Rönninge och Tullinge samt 2 ggr om dagen till Huddinge och Stuvsta.</p>
<p>Gör inget val av ekipering förrän Ni tagit del av ÖRNENS alltid rikliga och gedigna sortiment. Landbrogatan 5 — KARLSKRONA Tel. 1522.</p>	<p>Kompletteringsmöbler köpes förmånligast hos Möbelkompaniet -:- Nybro</p>	<p>UMEÅ</p> <p>A.-B. H. ANDERSSONS Värme- & Vattenledningsaffär UMEÅ Värme-, ventilations- och sanitetstekniska anläggningar. Infordra kostnadsförslag. Tel.-anrop: Anderssons värme.</p>
<p>ENDAST DET BÄSTA ÄR GOTT NOG. Prova några av våra specialblandningar i kaffe. ARVID HÅKANSSONS SPECERL- & DELIKATESSAFFÄR Ö. Amiralsgatan 8 B, Karlskrona. Tel. 2929.</p>	<p>TANDLÄKARE TORA TORÉE Järnh. O. Nyvalls hus, Långg. 16, Nybro. Mottagning kl. 11—12 och (utom lördagar) kl. 6—7. Telefon 183.</p>	<p>UPPSALA</p>
<p>Behöver Ni korsett, vänd Eder då till Fortuna Korsettfabrikation Vi tillverka allt i korsettbranschen efter mått i olika kvalitéer och prislägen. Tillbehör säljes även i minut och engros. Telefon: Lyckeby 200. Postadress: Karlskrona Box 22.</p>	<p>OSKARSHAMN</p> <p>Bröderna Westerströms Skrotaffär Telefoner: Affären 925, Bostaden 707 Uppköper till högsta priser: Lump, järn- & metallskrot. Utrangerade bilar m. m. Upplag: Norra kajen och Köpmangatan 14, Oskarshamn.</p>	<p> Tillverkare: A. B. JOSEF ERIKSSON</p>
<p>KARLSTAD</p>	<p>SALA</p>	<p>Gunnar Lindbergs Fiskaffärer Fiskhallen. Tel. 5 93, 31 37 — Fiskhallen Efter affärstid tel. 37 75 Dagligen nyinkommen Färsk Fisk, bästa sortering samt Salt Lax, Böckling, Räkor, Äl, Räkor. Större förbrukare partipris.</p>
<p>Byggmästare Knut Hansson PARKGATAN 1 B TEL. 12464. Ny- och ombyggnader samt reparationer. Värderingar och besiktningar.</p>	<p>HALLMANS KONDITORI (JOHN NESSÉN) N. Esplanaden 10 SALA Telefon 186 REKOMMENDERAS!</p>	<p>UPPLANDS-VÄSBY</p>
<p>MALMÖ</p>	<p>SUNDBYBERG</p>	<p>Firma Rickard Eriksson Upplandsväsby. Tel. Väsby 1 o. 17. VÄLSORTERAD SPECERIAFFÄR Obs! Erkänt goda kaffeblandningar. Filial: Charlottenborg. Telefon 109.</p>
<p>Olof Hanssons Bilverkstad Slussplan, MALMÖ Telefon 271 26 Bostad Kvarnby 212 ALLT I BRANSCHEN Specialverkstad för Dodge, Chrysler, Plymouth, Renault</p>	<p>Soneson & Rydells Boktryckeri Sturegatan 17. Sundbyberg.</p>	<p>VÄXJÖ</p>
<p>BLIV MEDLEM I SOLIDAR och MJÖLKCENTRALEN</p>	<p>TULLINGE</p> <p>TULLINGE GÅRD försäljer från sin brädgård hyvlade och ohyvlade Trävaror samt Jonit Plywood m. m. till lägsta priser. Telefon Tullinge 36</p>	<p>Bloms Fotografiateljé Storgatan 5 VÄXJÖ Telefon 23 54 PORTRÄTT — FÖRSTORINGAR AMATÖRARBETEN</p>